

ביאור בדרך אפשר

1 לְהֵבִין עֲנִין הַתּוֹכַן הַפְּנִימִי, עַל פִּי חֲסִידוֹת, שֶׁל עֶרֶב רֵאש־חֹדֶשׁ
2 וְרֵאש־חֹדֶשׁ, וְהַעֲנִין הַפְּנִימִי יוֹבֵן בְּהַקְדַּמַּת הַדְּבָרִים עַל פִּי הַפֶּשֶׁט
3 שֶׁבְּרֵאש־חֹדֶשׁ שֶׁל כָּל חֹדֶשׁ הוּא מוֹלֵד הַלְּבָנָה מַחֲדָשׁ, שֶׁבִּשְׂעֻת
4 הַמוֹלֵד שֶׁל הַלְּבָנָה מַחֲדָשׁ הָרִי הִיא קֹטְנָה בִּיּוֹתֵר כִּנְקֻדָּה בְּלִבָּהּ.

5 וּבְמִשְׁפָּחַת חֲצִי הַחֹדֶשׁ הָרֵאשׁוֹן
6 מִיּוֹם רֵאשׁוֹן בְּחֹדֶשׁ וְעַד יוֹם חֲמִישֵׁה
7 עֶשֶׂר בְּחֹדֶשׁ הִיא הַלְּבָנָה הַוּלְכֶת
8 וּמִתְגַּדְּלֶת מִיּוֹם לַיּוֹם, וְאַחֲרֵי
9 חֲצִי הַחֹדֶשׁ מִיּוֹם שֶׁשָּׁה עֶשֶׂר
10 בְּחֹדֶשׁ הוֹלָאָה הִיא הַוּלְכֶת
11 וּמִתְמַעֲטֶטֶת מִיּוֹם לַיּוֹם, עַד
12 שֶׁבְּסוֹף הַחֹדֶשׁ (בַּיּוֹם עֶרֶב
13 רֵאש־חֹדֶשׁ לַפְּנֵי תַחֲלִילַת הַחֹדֶשׁ
14 הַבֵּא) מִתְעַלֵּם וְנִחְשָׁף אֹרְחָה שֶׁל
15 הַלְּבָנָה לְגַמְרִי, וְאַחֲרֵי־כֵן
16 בְּרֵאש־חֹדֶשׁ עֲצֻמוֹ נִעֲשֶׂה מוֹלֵד
17 הַלְּבָנָה וּבְתַחֲלִילָה כִּשְׂחִיא נּוֹלֶדֶת
18 מַחֲדָשׁ הִיא קֹטְנָה מֵאֵד כִּנְקֻדָּה
19 בְּלִבָּהּ. וְצָרִיף לְהֵבִין הָעֲנִין
20 הַמְשֻׁמָּעוֹת הַפְּנִימִיּוֹת בְּזֶה.¹

21 וְגַם צָרִיף לְהֵבִין מֵהַ שְׁנֵי קָרָא
22 הַיּוֹם שֶׁבּוֹ הוּא מוֹלֵד הַלְּבָנָה בְּשֵׁם
23 "רֵאש־חֹדֶשׁ", וְלֹא תַחֲלִילַת
24 הַחֹדֶשׁ, כְּמוֹ רֵאש־חֹדֶשׁ הַיּוֹם
25 שֶׁל תַּחֲלִילַת שְׁנֵה חֲדָשָׁה שְׁנֵי קָרָא
26 בְּשֵׁם "רֵאש־חֹדֶשׁ" הַשְּׁנֵי, וְלֹא
27 תַחֲלִילַת הַשְּׁנֵי. וּמִבְּאֵר בְּזֶה²
28 בְּתוֹרַת הַחֲסִידוֹת לְגַבֵּי רֵאשׁ הַשְּׁנֵי
29 שִׂיּוֹם זֶה נִקְרָא "רֵאש־חֹדֶשׁ" הַשְּׁנֵי וְלֹא
30 תַחֲלִילַת הַשְּׁנֵי, כִּיּוֹן שֶׁהוּא כְּמוֹ
31 הָרֵאשׁ שֶׁבְּאֵדָם שְׁכּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ,
32 כְּמוֹ שֶׁבְּרֵאשׁ כְּלָלוֹת הַחֲסִידוֹת שֶׁל
33 כָּל הָאֲבָרִים, וּמִמֶּנּוּ מֵהָרֵאשׁ
34 נִמְשָׁכֶת וְנִשְׁפָּעֶת הַחֲסִידוֹת לְכָל
35 הָאֲבָרִים, וְכֵן הוּא בְּרֵאש־
36 הַשְּׁנֵי, שְׁכּוֹלֵל יוֹם זֶה אֵת
37 כְּלָלוֹת הַחֲסִידוֹת הָאֵלּוּקִית הַקְּדוּשָׁה-
38 בְּרוּךְ-הוּא מִשְׁפִּיעַ לְעוֹלָם הַחֲסִידוֹת שֶׁל
39 כָּל הַשְּׁנֵי, וּמִמֶּנּוּ מִיּוֹם רֵאשׁ
40 הַשְּׁנֵי נִמְשָׁכֶת הַחֲסִידוֹת לְכָל יְמֵי
41 הַשְּׁנֵי, וְהַמְשָׁכֶת הַחֲסִידוֹת
42 שֶׁנִּמְשָׁכֶת בְּרֵאשׁ הַשְּׁנֵי עַל כָּל הַשְּׁנֵי

ביאור בדרך אפשר

כֹּלָה הִיא בְּאֵפֶן שְׁנִחְלֶקֶת תַּחֲלִילָה מְלַכְתְּחִילָה, קוֹדֶם שֶׁהִיא נִמְשָׁכֶת
בְּפוּעַל לִי"ב אוּ י"ג חֲדָשֵׁי הַשְּׁנָה, הַחֲלוּקָה הִיא לְשֵׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשִׁים
בְּשֵׁנָה פְּשוּטָה וְלְשֵׁלוֹשָׁה עֶשֶׂר חֲדָשִׁים בְּשֵׁנָה מְעוּבָרַת וְהִינּוּ, שֶׁהַחֲסִידוֹת
הַכִּלְלִית שֶׁנִּמְשָׁכֶת בְּרֵאשׁ הַשְּׁנֵי בְּאֵפֶן כִּלְלִי נִמְשָׁכֶת וּבֵאָה לִירֵד גִּילּוּי

בְּפוּעַל בְּרֵאשֵׁי הַחֲדָשִׁים, כִּיּוֹן
שֶׁרֵאש־חֹדֶשׁ הוּא כְּמוֹ הָרֵאשׁ
שֶׁל הַגּוֹף הַכּוֹלֵל אֵת חַיּוֹת כָּל הַגּוֹף וְכֵן
רֵאשׁ חֹדֶשׁ הוּא לֹא רַק תַּחֲלִילַת הַחֹדֶשׁ
אַלֵּא "רֵאשֵׁי" הַחֹדֶשׁ שְׁכּוֹלֵל אֵת
הַחֲסִידוֹת שֶׁל כָּל שְׁלֹשִׁים יְמֵי
הַחֹדֶשׁ, וּמִמֶּנּוּ מִיּוֹם רֵאשׁ חֹדֶשׁ
נִמְשָׁכֶת אַחֲרָיו כֵּן בְּמַהֲלָךְ יְמֵי הַחֹדֶשׁ
חַיּוֹת פְּרָטִית מִיּוֹחַדָּת לְכָל יוֹם
וְיוֹם בְּפֶרֶט, וּמִטַּעַם זֶה כִּיּוֹן
שֶׁהוּא כּוֹלֵל אֵת חַיּוֹת כָּל הַחֹדֶשׁ
נִקְרָא בְּשֵׁם "רֵאש־חֹדֶשׁ",
וְלֹא תַחֲלִילַת הַחֹדֶשׁ.

אֲפִּי עֲדִין גַּם לְאַחַר שֶׁנִּתְבָּאָר עֲנִינּוּ
שֶׁל רֵאשׁ חֹדֶשׁ, הַדּוּמָה לְרֵאשׁ הַשְּׁנֵי
צָרִיף לְהֵבִין, שֶׁאֵם-כֵּן אִם זֶה
הַחֲסִידוֹת לְקִרְיַת תַּחֲלִילַת הַשְּׁנֵי וְתַחֲלִילַת
הַחֹדֶשׁ בְּשֵׁם "רֵאש־חֹדֶשׁ" הָרִי גַם יוֹם
הַשְּׁבִיב מִיְדֵי שְׁבוּעַת בְּשִׁבּוּעַ הַיְּהִי
צָרִיף לְהֵיּוֹת נִקְרָא בְּשֵׁם
"רֵאש־חֹדֶשׁ" הַשְּׁבִיב וְצָרִיף בִּיאֹר
מְדוּעַ לְמַעֲשֵׂה יוֹם הַשְּׁבִיב לֹא נִקְרָא
"רֵאש־חֹדֶשׁ" וְטַעַם הַדְּבָר שֶׁלְכַאוּרָה יוֹם
הַשְּׁבִיב כֵּן צָרִיף לְהֵיּוֹת "רֵאש־חֹדֶשׁ",
לְבַד זֹאת אֲשֶׁר שֶׁשֶׁת יְמֵי
הַחֹדֶשׁ שֶׁלְפָנֵי הַשְּׁבִיב מִתְבָּרְרִים
הַטּוֹב נִפְדֵּר מֵהַרְעֵה וְהַנִּיּוֹצָצוֹת הַקְּדוּשִׁים
הַטּוֹבִים נִכְלָלִים וְעוֹלָם לְמַקּוֹרם
וְשׁוֹרְשָׁם הַעֲלִיּוֹן בְּקְדוּשַׁת בְּיוֹם
הַשְּׁבִיב, בְּנוֹסֵף לְכֵן הָרִי יוֹם
הַשְּׁבִיב הוּא גַם הַמְקוֹר שֶׁל
הַשְּׁפָעַת וְהַחֲסִידוֹת עַל שֶׁשֶׁת יְמֵי
הַחֹדֶשׁ שֶׁל הַשְּׁבִיב הַבֵּא אַחֲרֵי
הַשְּׁבִיב, כִּי כְּדַבְרֵי הַנּוֹהָר "מִיְּגִיָּה
מִיּוֹם הַשְּׁבִיב מִתְבָּרְכִין כּוֹלְהוּ

25 הַחֹדֶשׁ שֶׁלְפָנֵי הַשְּׁבִיב מִתְבָּרְרִים נִכְלָלִים וְעוֹלָם בְּיוֹם הַשְּׁבִיב, הָרִי יוֹם הַשְּׁבִיב
26 הוּא גַם הַמְקוֹר עַל שֶׁשֶׁת יְמֵי הַחֹדֶשׁ שֶׁלְפָנֵי הַשְּׁבִיב, כִּי "מִיְּגִיָּה מִתְבָּרְכִין כּוֹלְהוּ

בס"ד שבת פרשת תולדות, מברכים החודש וערב ראש־ חודש כסלו, ה'תשי"ד

(הנחה בלתי מוגה)

1 לְהֵבִין עֲנִין עֶרֶב רֵאש־חֹדֶשׁ וְרֵאש־חֹדֶשׁ,
2 שֶׁבְּרֵאש־חֹדֶשׁ הוּא מוֹלֵד הַלְּבָנָה,
3 שֶׁבִּשְׂעֻת הַמוֹלֵד הָרִי הִיא כִּנְקֻדָּה, וּבְמִשְׁפָּחַת חֲצִי
4 הַחֹדֶשׁ הָרֵאשׁוֹן הִיא הַוּלְכֶת וּמִתְגַּדְּלֶת, וְאַחֲרֵי
5 חֲצִי הַחֹדֶשׁ הִיא הַוּלְכֶת וּמִתְמַעֲטֶטֶת, עַד שֶׁבְּסוֹף
6 הַחֹדֶשׁ (עֶרֶב רֵאש־חֹדֶשׁ) מִתְעַלֵּם וְנִחְשָׁף אֹרְחָה
7 לְגַמְרִי, וְאַחֲרֵי־כֵן בְּרֵאש־חֹדֶשׁ נִעֲשֶׂה מוֹלֵד
8 הַלְּבָנָה כִּנְקֻדָּה. וְצָרִיף לְהֵבִין הָעֲנִין בְּזֶה.¹ וְגַם
9 צָרִיף לְהֵבִין מֵהַ שְׁנֵי קָרָא בְּשֵׁם "רֵאש־חֹדֶשׁ", וְלֹא
10 תַחֲלִילַת הַחֹדֶשׁ, כְּמוֹ רֵאש־חֹדֶשׁ הַיּוֹם שֶׁנִּמְשָׁכֶת בְּשֵׁם
11 "רֵאש־חֹדֶשׁ" הַשְּׁנֵי, וְלֹא תַחֲלִילַת הַשְּׁנֵי. וּמִבְּאֵר בְּזֶה²
12 שֶׁהוּא כְּמוֹ הָרֵאשׁ שֶׁבְּאֵדָם שְׁכּוֹלֵל כְּלָלוֹת הַחֲסִידוֹת
13 שֶׁל כָּל הָאֲבָרִים, וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁכֶת הַחֲסִידוֹת לְכָל
14 הָאֲבָרִים, וְכֵן הוּא בְּרֵאש־חֹדֶשׁ הַשְּׁנֵי, שְׁכּוֹלֵל כְּלָלוֹת
15 הַחֲסִידוֹת שֶׁל כָּל הַשְּׁנֵי, וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁכֶת הַחֲסִידוֹת לְכָל
16 יְמֵי הַשְּׁנֵי, וְהַמְשָׁכֶת הַחֲסִידוֹת הִיא בְּאֵפֶן שְׁנִחְלֶקֶת
17 תַּחֲלִילָה לִי"ב אוּ י"ג חֲדָשֵׁי הַשְּׁנָה, וְהִינּוּ, שֶׁהַחֲסִידוֹת
18 נִמְשָׁכֶת בְּרֵאשֵׁי הַחֲדָשִׁים, שֶׁרֵאש־חֹדֶשׁ הוּא כְּמוֹ
19 הָרֵאשׁ שְׁכּוֹלֵל אֵת הַחֲסִידוֹת שֶׁל כָּל שְׁלֹשִׁים יְמֵי
20 הַחֹדֶשׁ, וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁכֶת חַיּוֹת פְּרָטִית לְכָל יוֹם
21 וְיוֹם, וּמִטַּעַם זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם "רֵאש־חֹדֶשׁ", וְלֹא
22 תַחֲלִילַת הַחֹדֶשׁ. אֲפִּי עֲדִין צָרִיף לְהֵבִין, שֶׁאֵם-כֵּן
23 הָרִי גַם יוֹם הַשְּׁבִיב הִי הַשְּׁבִיב הִי צָרִיף לְהֵיּוֹת נִקְרָא בְּשֵׁם
24 "רֵאש־חֹדֶשׁ" הַשְּׁבִיב, לְבַד זֹאת אֲשֶׁר שֶׁשֶׁת יְמֵי

(1) בכל הבא לקמן – ראה ד"ה ויאמר גוי' מחר חודש פר"ת (סה"מ פר"ת ע' קנה ואילך). וראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח (ח"א ס"ע תקלו ואילך, אוה"ת ברכה ע' א'תתצג. 2) ראה לקו"ת ר"פ תבא. עטרת ראש בתחילתו. ובכ"מ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 יומין³, מתברכים כל הימים של השבוע הבא וכדאיתא וכמובא
2 ב'מכילתא'⁴ מדרש הלכה על חומש שמות שיום השבת שקדושתו
3 מתפשטת לפניו, לפני השבת וגם לאחריו, אחרי השבת, נמשל לזאב
4 שטורף מלפניו ומלאחריו, והינו, לפי שביום השבת
5 נכללים ועולים ששת ימי החל
6 שלפניו של השבוע המסתיים בשבת
7 זו, וכן ששת ימי החל
8 שלאחריו של השבוע הבא אחרי
9 שבת זו, וכיון שיום השבת
10 כולל את ששת ימי החל
11 ומשפיע בהם קדושה וחיות, היה
12 צריך להקרא בשם "ראש"
13 השבוע, דכשם שראש-הדש
14 נקרא בשם "ראש-הדש"
15 להיותו מקור החיות של כל
16 החדש, כמבואר לעיל כמזכר
17 יום השבת שהוא מקור
18 החיות של כל ששת ימי
19 השבוע, היה צריך להיות
20 נקרא בשם "ראש" השבוע⁵
21 ומהו הטעם שלמעשה יום השבת לא
22 נקרא כך?
23 (ב) ויובן זה בהקדים תחלה
24 באור ענין ה'אור' הארת האור
25 האלוקי מהקדוש-ברוך-הוא, שהוא
26 העובדה שיש התפשטות והתגלות של
27 אור אלוקי היא גלוי ההשפעה
28 וההארה מן העולם העצמות,
29 שהעצם של האלוקות עצמה הוא
30 בהעלם ואינו מתגלה, והארה מן
31 העצם ומה שכן מתגלה אינו העצם
32 בעצמו אלא הארה מועטת ממנו,
33 וההארה הזו הוא שנקרא 'אור',
34 והינו, שאין זה העובדה שיש
35 הארה והתפשטות של אור מעצמות
36 האלוקות אין משמעה שההארה היא
37 באפן שהעצם עצמו (שהוא
38 בהעלם ונעלה מלבוא לירי גילוי)
39 מתגלה, כי גם לאחר שישנה הארה
40 של אור, עדיין העצם נשאר בהעלמו והוא עצמו אינו מתגלה, אלא
41 שמהעצם נמשכת הארה מסוימת שממנה הארה הוא
42 גלוי ההשפעה האלוקות אל הזולת, והארה זו נקראת בשם
43 'אור'. ולכן מאחר שהארת האור איננה התגלות העצם עצמו אין
44 העצם מטרד בגלוי ה'אור' והתגלות, ולהארת האור (למרות שהיא

הארה והתפשטות מהעצם) אין כל השפעה על העצם ואין זה 'מטריד' את
העצם כלל. וגלוי ה'אור' אינו פועל שנוי בעצם, כיוון שלעצם
אינו נוגע כלל היינו שמצידו ומבחינתו של העצם אין כל הברל אם
מאיר ה'אור' או שאינו מאיר, והינו לפי שאינו העצם, כי
האור אינו העצם עצמו לאפילו גם
לא התגלות העצם שהרי כאמור
גם לאחר התגלות האור, העצם נשאר
נעלם, פיראם שנמשכת ממנו
מן העצם הארה בלבד וההמשכה
היא באופן כזה שאין לכך שום
השפעה על העצם.
וממשך ומבאר דוגמא לדבר.
וקמו בחיות הנפש שמחיה
את הגוף ומשפיעה ומזרימה חיות
לכל האברים שהיא החיות הנשפעת
לגוף איננה התגלות של עצם הנפש
אלא הארה מועטת בלבד מעצם
הנפש, פי עצם הנפש הוא
בחינת העלם שלמעלה מהתגלות,
שאינו בכחינת חיות
להחיות, כמבואר בחסידות
שכאשר חיות נמשכת ממקור של חיות,
יש שני אופנים בדבר, יש מקור שהוא
'חי בעצם' היינו שבעצם מהותו יש
חיות, ואמנם החיות נשפעת ממנו
להחיות אחרים, ובכלל זה מציאות
נפרדת ממנו, אבל העובדה שהוא מאיר
ומשפיע ומחיה היא לא התגלות של
העצם. ויש אופן של 'חי להחיות' היינו
שהיחס בין מקור החיות למקבלי
השפע והחיות הוא יותר קרוב כי מקור
החיות עצמו הוא 'חי להחיות' והיחס
בין הנפש המחיה את הגוף לגוף החי
מהנפש הוא שהנפש היא לא בכחינת
'חי להחיות' והינו, שהוא חי
ולא ב'חיים' להחיות, ולא
שהעובדה שהוא משפיע חיים היא
חלק מעצם מהותו אלא רק
שנמשכת ממנו הארה מועטת
בלבד, וההארה מהנפש מאירה באופן כזה שיש בה פח כללי וכח פרטי
(חיות כללית וחיות פרטית כמבואר בחסידות שהנפש משפיעה לגוף
שני סוגים של חיות, חיות כללית שנמצאת בכל אברי הגוף בשווה, וחיות
פרטית שמחיה כל אחד מהאברים בפרט לפי מהותו ועניינו הפרטי)
להחיות את הגוף⁶, והארה זו שהנפש מחיה את הגוף דומה

(3) זח"ב סג, ב. פח, א. (4) יתרו כ, ח. (5) ראה גם ד"ה לעושה נפלאות תשל"ד. (6) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' 31 ואילך.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 להארה האלוקית שמחיה את העולמות ואת הנבראים וגם היא נקראת
 2 בַּשֵּׁם 'אור', שְׁעֲנִינוּ ומהותו של האור היא גְּלוֹי הַשְּׁפָעָה
 3 והמשכת האור והחיות ממקור האור והחיות אֶל הַזּוּלָת, למציאות אחרת,
 4 נפרדת ממקור האור שְׁזוּהִי הַהֲאָרָה שְׁנִמְשַׁכֶת מַעְצָם הַנְּפֹשׁ
 5 לְהַחִיּוּת אֶת הַגּוּף שֶׁהוּא כְּמוֹ
 6 זוּלָת כִּי אִמְנֵם הַשְּׁפַעַת הַחַיּוּת
 7 מהנפש אל הגוף היא באופן שהנפש
 8 מתלבשת בגוף וממלאת את הגוף, אבל
 9 עם זאת מציאות הגוף היא מציאות
 10 נפרדת ומציאות אחרת מהנפש עצמה
 11 שנעלית מהגוף לאין שיעור.
 12 וממשיך ומביא דוגמא נוספת להשפעת
 13 האור ממקורו אל מחוץ למקורו באופן
 14 כזה שההשפעה היא הארה בלבד ולא
 15 התגלות של העצם.
 16 וְעַל-דֶּרֶךְ אור הַנֵּר וְאִיר
 17 הַשְּׁמֶשׁ שֶׁהוּא בְּרוּמָה לאור
 18 האלוקי המחיה עולמות ונבראים
 19 ובדומה לאור הנפש המחיה את הגוף
 20 רק הַאָרֶה ממקור האור וְלֹא
 21 הַעֲצָם, ואין בכך התגלות של
 22 השמש עצמה ושל האור עצמו שְׁהָרִי
 23 עֲצָם הַשְּׁמֶשׁ עצמו אִינוֹ
 24 מִתְפַּשֵּׁשׁ להאיר בְּחִלּוֹל הַעוֹלָם,
 25 כִּי-אִם שְׁנִמְשַׁכֶת מִמֶּנּוּ הַאָרֶה
 26 בְּלִבְד לְהָאִיר אֶת הַעוֹלָם,
 27 וְהָאָרֶה זוֹ נִקְרָאת בַּשֵּׁם 'אור'.
 28 וְכִמוֹ שֶׁהוּא בְּכִלּוֹת חַיּוּת
 29 הַנְּפֹשׁ, שהיא באה באופן כזה שעצם
 30 הנפש לא מתגלית ולא פועלת, ורק
 31 הארה ממנה מחיה את הגוף כְּמוֹ-כֵן
 32 הוּא גַם בְּפַחוֹת הַפְּרֻטִיִּים,
 33 בצורה שבה החיות מהנפש יורדת
 34 להפעיל את הכוחות הפרטיים כְּמוֹ
 35 למשל כַּח הַשֶּׁכֶל, שְׁעֲצָם
 36 הַשֶּׁכֶל, שֶׁהוּא כַּח הַמְשֻׁפָּל,
 37 הכוח להבין ולהשכיל רעיונות, הקיים
 38 בנפש עצמה הוּא בְּהַעֲלֵם ואינו
 39 ניכר ונרגש בגוף בצורה גלויה,
 40 שְׁהָרִי זֶה שְׁאֵנוּ יוֹדְעִים עַל
 41 קיומו ומציאותו של כַּח הַמְשֻׁפָּל של הנפש, הרי הידיעה הוּו אֵינִן זֶה
 42 שְׁאֵנוּ מְרַגְּשִׁים אֶת מִצְיָאוֹתוֹ שֶׁל כַּח הַמְשֻׁפָּל בצורה מוחשית,
 43 כִּי-אִם שְׁאֵנוּ מְרַגְּשִׁים בצורה מוחשית רק אֶת הַשֶּׁכֶל הַגְּלוֹי
 44 שהוא כן מורגש, וּמִזֶּה אֵנּוּ מְכַרְּיָחִים בהוכחה הגיונית שְׁיִשְׁנֶה
 45 הַמִּצְיָאוֹת שֶׁל כַּח הַמְשֻׁפָּל, כִּי מוּבֵן שֶׁאִם יֵשׁ שֶׁכֶל, יֵשׁ כּוּחַ שִׁמְשֻׁכִּיל
 46 את השכל וְהֵינּוּ, שְׁהַרְגֵשְׁתָּנוּ בצורה גלויה ומוחשית הִיא רַק
- בַּשֶּׁכֶל הַגְּלוֹי המובן ומושג, וְרַק הוּא השכל הגלוי בלבד הניכר והנרגש
 נִקְרָא בַּשֵּׁם 'אור', מִה-שְׁאִין-כֵּן כַּח הַמְשֻׁפָּל שאינו ניכר ונרגש
 הוּא בְּהַעֲלֵם, וְלִכֵּן כִּיוּן שֶׁהוּא נִעֲלֵם ואינו מתגלה נִקְרָא בַּשֵּׁם
 'חֹשֶׁךְ' המסמל העלם.
 ועל כך נשאלת השאלה שלכאורה
 כינוי עצם כוח המשכיל בשם 'חושך'
 צריך ביאור, וכפי שממשיך.
 וְאֵף שְׁוִדָּי הַדְּבָר שְׁכַפְתָּ
 הַמְשֻׁפָּל יִשְׁנֵם כַּל הָעֲנִינִים
 בְּרַבּוּי יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּשֶּׁכֶל
 הַגְּלוֹי, כלומר, מבחינת התחושה
 וההרגשה של האדם, כוח השכל הוא
 דבר נעלם ובלתי מורגש אבל לאמיתו
 של דבר יש בו את מעלת השכל
 וההכנה הרבה יותר מאשר בשכל
 הגלוי וְכִמוֹ-כֵּן הוּא בְּעֲנִין
 הַחַיּוּת, שְׁבְּעֲצָם הַנְּפֹשׁ הוּא
 מקום ההימצאות של עֲצָם הַחַיּוּת
 שֶׁהוּא מִידַת הַחַיּוּת בעצם החיות
 היא בְּרַבּוּי יוֹתֵר וּבְאִין-עֶרֶךְ
 והיריבו, והאיכות, היא שלא בערך,
 ללא כל יחס והשוואה, מֵאֲשֶׁר מִידַת
 ומחות החיות הקיימת בְּהַתְּפַשְׁטוֹת
 הַחַיּוּת, מְכַל-מְקוֹם הָרִי זֶה
 כוח המשכיל ועצם החיות נִקְרָא
 בַּשֵּׁם 'חֹשֶׁךְ', והביאור והמענה על
 כך הוּא כִּי בְּאֲשֶׁר מְדַבְּרִים לא
 על התכונות והמהות של הדבר עצמו
 אלא אודות הַגְּלוֹי של עצם החיות
 ועצם כוח המשכיל אֶל הַזּוּלָת,
 כלפי חוץ, היינו התגלות החיות בגוף
 והתגלות כוח המשכיל בשכל (ועל דרך
 זה בנמשל, למעלה באלוקות, התגלות
 ההארה מעצמיות האלוקות בעולמות
 ונבראים) הִנֵּה הַעֲצָם שֶׁהוּא
 בְּהַעֲלֵם מִהַזּוּלָת, כִּי הוּא עצמו
 לא מתגלה אל הזולת וכל הגלוי הוא
 רק הארה, נִקְרָא לְגַבִּי הַזּוּלָת
 בַּשֵּׁם 'חֹשֶׁךְ' והעלם,
 וְהַתְּפַשְׁטוֹת הַהֲאָרָה שְׁפָאָה
 בְּגִלּוֹי אֶל הַזּוּלָת, נִקְרָא אֲצִלּוֹ אצל הזולת ולגביו בַּשֵּׁם 'אור'
 והתגלות. וּמִזֶּה וממצב הדברים כפי שהוא אצל הזולת ולגביו שהעצם נקרא
 חושך וההארה נקראת אור מוּבֵן, שְׁלִגְבֵי הַעֲצָם בעצמו הָרִי זֶה
 לְהַפְּךָ, שְׁהַעֲצָמִי ביחס לעצמו (מבלי להתייחס כיצד הוא לגבי הזולת)
 נִקְרָא בַּשֵּׁם 'אור', וְהַתְּפַשְׁטוֹת הַהֲאָרָה נִקְרָאת בַּשֵּׁם 'חֹשֶׁךְ'
 כִּי לעומת העצם שם העניין הוא בריבוי ובתוקף, המעט שמאיר בהארה הוא

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

45 הנעלה יותר, הוא בבחינת מחשבה ועולם היצירה, שלמטה ממנו, הוא בבחינת
 46 דיבור, הנה עולם הבריאה נקרא בשם 'חשף', כי הוא עולם
 47 נעלה, למעלה מהתגלות, ועולם היצירה שבו יש יותר הגדרה של
 48 מציאות הנבראים, נקרא בשם 'אור', כי בעולם היצירה ההתגלות
 49 והפעולה של האלוקות בעולמות יותר
 50 ניכרת ונרגשת פידוע⁸ המבואר
 51 בתורת החסידות בפרוש נוסח
 52 הכרכה בכרכות קריאת שמע "יוצר
 53 אור ובורא חשף"⁹, ש"יוצר
 54 אור" קאי מכוון על עולם
 55 היצירה שבו פעולת האלוקות
 56 ביצירת הנבראים ניכרת בגלוי,
 57 ו"בורא חשף" קאי מכוון על
 58 עולם הבריאה שבו כל עניין
 59 מציאות הנבראים הוא בהעלם.
 60 והינו, דעם היות שעולם
 61 הבריאה הוא למעלה במדרגה
 62 מעולם היצירה, שהרי עולם
 63 הבריאה הוא רק התחלת
 64 היש, ההתחלה בלבד של הנבראים
 65 כיש ומציאות ועולם היצירה
 66 הוא פאשר היש מקבל גם
 67 צורה ותבנית מסוימת שזו מציאות
 68 עוד יותר מוגדרת, מפל-מקום
 69 לגבי למטה ביחס למציאות
 70 הגשמית התחתונה נקרא עולם
 71 היצירה בשם 'אור' ולא בשם
 72 'יש' ומציאות, לפי שיש יכול האור
 73 האלוקי המאיר בעולם היצירה
 74 להאיר למטה, ועולם
 75 הבריאה שהוא למעלה
 76 מבחינת גלוי למטה, שהוא
 77 נעלה מכדי להיות נמשך למטה נקרא
 78 בשם 'חשף' והעלם על שם שהוא
 79 למעלה מהגלוי. אכל לגבי
 80 למעלה, הרי זה להפך,
 81 שעולם הבריאה הנעלה יותר
 82 הוא 'אור', ועולם היצירה
 83 הנחות יותר הוא 'חשף', ולכן
 84 נהוג באמירת ברכות קריאת שמע
 85 בתפילת שחרית ב"יוצר אור" שבעת אמירת המילים 'יוצר אור'
 86 ימשמש בתפלין של-יד, וב"בורא חשף" ובעת אמירת המילים
 87 'בורא חשף' ימשמש בתפלין של-ראש¹⁰, והרי תפלין
 88 של-ראש הם למעלה במדרגה מתפלין של-יד, כי תפלין

1 חושך, והינו, שמה שלגבי העצם מצד עצמו הוא 'אור', היינו
 2 העצמיות של הנפש וכן של כוח המשכיל הנה לגבי הזולת הוא
 3 'חשף' כי אינו מתגלה אל הזולת אלא נשאר נעלם לגביו, ומה שלגבי
 4 העצם הוא 'חשף' היינו ההארה המועטת, הנה לגבי הזולת הוא
 5 'אור' כי לגביו הרי זה גילוי והשפעת
 6 חיות.
 7 וממשיך ומבאר את העניין בתוספת
 8 ביאור.
 9 ויובן זה האמור לעיל שמה שנקרא
 10 אור לגבי הזולת, הרי לגבי העצם הוא
 11 חושך, ומה שנקרא חושך לגבי הזולת,
 12 הרי לגבי העצם הוא אור מהחלוק
 13 ההבדל בין מחשבה ודבור⁷,
 14 שמהחשבה היא בהעלם לגבי
 15 הזולת והזולת אינו יודע מה האדם
 16 שמולו חושב, והדבור הוא גלוי
 17 והוא האמצעי שדרכו האדם מתגלה
 18 אל הזולת, שזהו כל ענין מהותו
 19 ומטרתו של הדבור שמגלה את
 20 השכל ואת הרגש שקיימים באדם
 21 לזולתו, אמנם לגבי האדם
 22 עצמו הרי זה להפך,
 23 שמהחשבה היא גלוי יותר,
 24 לגבי האדם כינו לבין עצמו במחשבות
 25 שלו בתוכו, השכל והרגש הם ביתר
 26 תוקף מכפי שהם באים לידי גילוי
 27 לזולת בדיבור והדבור לעומת זאת
 28 הוא חשף והעלם אצלו, כי
 29 הדיבור מכריח אותו לצמצם את
 30 העומק והעוצמה של השכל והרגש
 31 שלו דכאשר האדם חושב את
 32 השכל באותיות מילים של
 33 המחשבה מאיר אצלו כל
 34 אמת השכל בצורה מושלמת,
 35 וכאשר האדם מלביש את
 36 השכל באותיות מילים של
 37 הדבור שמגבילות את הרעיון שלו,
 38 הרי זה מעלים ומסתיר על
 39 השכל ומה שבא בדיבור הוא רק
 40 חלק מועט ומצומצם של השכל.
 41 וכמו-כן בדומה לאמור לגבי מחשבה ודיבור שלגבי הזולת מחשבה היא
 42 העלם ודיבור הוא גלוי, ואילו לגבי האדם עצמו מחשבה היא גלוי ודיבור
 43 הוא העלם, כך הוא גם למעלה באלוקות, שעולם הבריאה
 44 ועולם היצירה שהם פדגמת מחשבה ודבור, עולם הבריאה,

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

43 שׁוֹקֵעַ" (שהם עניין תפילין של ראש ועניין תפילין של יד), הִנֵּה כְּמוֹ
 44 שְׁהָאֹר נִמְשָׁף מְלֻמְעָה, כפי שהדברים הם מצד האור עצמו גְּדֻלָּה
 45 מְעֻלָּת יש מעלה מיוחדת ויתרון מיוחד בעניין הָאֹר שֶׁהוּא לְמַעְלָה
 46 מֵהַתְּלַבְּשׁוֹת בְּכֵלִים, שְׁנִקְרָא "חֹתֶם בּוֹלֵט" כי הארתו היא
 47 באופן שהאור בולט מחוץ לכלי,
 48 שְׁהוּא האור שלמעלה מהתלבשות
 49 בכלים נְעֻלָּה יוֹתֵר מֵהָאֹר
 50 הַמְתַּלְבְּשׁ בְּכֵלִים, שְׁנִקְרָא
 51 "חֹתֶם שׁוֹקֵעַ" בתוך הכלים.
 52 אָבֵל לְגַבֵּי לְמַטָּה, כפי שהדברים
 53 הם מצד הנבראים, הֲרִי דִּנְקָא
 54 הָאֹר הַמְתַּלְבְּשׁ בְּכֵלִים
 55 ולכאורה הוא יותר מצומצם נִקְרָא
 56 בְּשֵׁם 'אֹר', שְׁהוּא עֲנִין
 57 הַגְּלוּי אֶל הַזּוּלָּת, היפך ה'חושך'
 58 והעולם וְאֵלוֹ הָאֹר שֶׁלְמַעְלָה
 59 מֵהַתְּלַבְּשׁוֹת בְּכֵלִים' שהוא
 60 עצמו יותר נעלה נִקְרָא בְּשֵׁם
 61 'חֲשָׁף' כי הוא נעלה מהגלוי,
 62 שְׁזָהוּ הַחֶסֶד עַל הַמּוֹבָא לְעִיל
 63 שְׁעוֹלָם הַיְצִירָה שהוא למטה
 64 במדרגה מעולם הבריאה נִקְרָא
 65 בְּשֵׁם 'אֹר', וְעוֹלָם הַבְּרִיאָה
 66 שהוא עולם נעלה יותר מעולם היצירה
 67 נקרא בְּשֵׁם 'חֲשָׁף' והעולם.
 68 וְכִינּוּן שֶׁכָּל עֲנִין הָאֹר' הוּא
 69 גְּלוּי הַשְּׁפָעָה ממקור האור
 70 והשפע אֶל הַזּוּלָּת ובאופן
 71 שהשפעה תיקלט בזולת, לְכֵן
 72 נִקְרָא הָאֹר' גַּם בְּשֵׁם 'טוֹב'
 73 וְ'חֶסֶד', כְּמוֹ שְׁכַתּוּב¹³ בְּתִיאֹר
 74 הַבְּרִיאָה וַיֵּרָא אֱלֹקִים אֶת הָאֹר
 75 כִּי טוֹב, הרי מפורש שהאור נקרא
 76 'טוב' וְ'טוֹב' וְ'חֶסֶד' הֵם עֲנִין
 77 אֶחָד, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב¹⁴ בְּתַהֲלִים
 78 "אֵף טוֹב וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי",
 79 וְהִינוּ, לְפִי שֶׁכָּל עֲנִין הָאֹר'
 80 הוּא הַשְּׁפָעָה וההארה והנתינה
 81 אֶל הַזּוּלָּת. וְעֲנִין הַשְּׁפָעָה
 82 של האור האלוקי אֶל הַזּוּלָּת
 83 לעולמות ולנבראים הוּא רַק מְצַד
 84 טוֹבוֹ יִתְבָּרַךְ, נובע אך ורק מכך

1 שְׁלֵי־ד הוּא "חֹתֶם שׁוֹקֵעַ", וְתַפְלִין שְׁל־רֵאשׁ הוּא "חֹתֶם
 2 בּוֹלֵט", יש שני אופנים של חותמת. האחד הוא 'חותם הבולט', כלומר
 3 שהאותיות שבחותמת בולטות והן יוצרות בשעווה צורה שוקעת. והשני הוא
 4 'חותם השוקע' שהאותיות שבו שוקעות וכשחותמים בו, נעשה בשעווה
 5 אותיות אלו בולטות, שכן מבליטה
 6 נעשית שקיעה ומשקיעה נעשית
 7 בליטה. וכך מפרש הוזהר את הכתוב
 8 ב'שיר השירים' 'כחותם על לבך', הוא
 9 תפילין של ראש, חותם הבולט,
 10 שנעשה משקיעה שלמטה. ו'כחותם על
 11 זרועך', הוא תפילין של יד, חותם
 12 השוקע שנעשה מבליטה, והמשמעות
 13 הפנימית של הדברים היא שמ"חֹתֶם
 14 שׁוֹקֵעַ" הוּא בְּחִינַת הָאֹר
 15 האלוקי שמאיר מלמעלה למטה
 16 שְׁשׁוֹקֵעַ למטה וּמְתַלְבֵּשׁ
 17 בְּכֵלִים' וְנִמְדָד כְּפִי אֶפֶן
 18 ה'כֵלִים' במידה שהכלים יכולים
 19 לקלוט ולהכיל. וְ"חֹתֶם בּוֹלֵט"
 20 הוּא בְּחִינַת הָאֹר שְׁבוֹלֵט
 21 מֵה'כֵלִים' ומאיר מחוץ לכלים
 22 ומעבר למגבלות הכלים, הִינוּ
 23 שְׁהוּא לְמַעְלָה מֵהַתְּלַבְּשׁוֹת
 24 בְּכֵלִים', כְּמִבְּאֵר בְּדִרְשֵׁי
 25 הַתַּפְלִין בְּלִקוּטֵי תוֹרָה'
 26 לאדמו"ר הוּקַן עַל 'שִׁיר
 27 הַשִּׁירִים' דְּבֹרֵה־הַמַּתְחִיל
 28 במאמר הפותח בסוּק "שִׁימְנִי
 29 בְּחֹתֶם"¹¹, וְלִכֵּן בְּ"בּוֹרָא
 30 חֲשָׁף" יִמְשָׁמַשׁ האדם המתפלל
 31 בְּתַפְלִין שְׁל־רֵאשׁ, מְפַנֵּי
 32 שְׁהוּא אֹר עֲלִיּוֹן יוֹתֵר מֵאִשֶׁר
 33 האור של תפילין של יד, רַק שְׁנִקְרָא
 34 'חֲשָׁף' לְגַבֵּי לְמַטָּה כי הוא נעלה
 35 ונעלם מכדי להתגלות למטה.
 36 וְהִינוּ, דְּכַאֲשֶׁר כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל'
 37 מְבַקְּשֵׁת מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 38 "שִׁימְנִי בְּחֹתֶם"¹², שְׁיִמְשָׁף
 39 הָאֹר האלוקי העליון מְלֻמְעָה
 40 לְמַטָּה, שְׁהַהֲמַשְׁכָּה הִיא עַל-
 41 יְדֵי ה'"חֹתֶם", ובשני האופנים
 42 האמורים "חֹתֶם בּוֹלֵט וְחֹתֶם

רפ"א. משנת חסידים מס' תפלת הבריאה פ"א מ"זח. ועוד. (11) מה, א ואילך. (12) שה"ש ח, ו. (13) בראשית א, ד. (14) תהלים כג, ו.

שבת פרשת תולדות, מברכים החודש וער"ח כסלו ה'תשי"ד

ביאור בדרך אפשר

1 שהקדוש-ברוך-הוא טוב שְׁזָהוּ עֲנִין "טֹבֵע הַטּוֹב לְהִטִּיב" 15 לטוב
 2 יש תכונה מהותית להיטיב לזולתו.
 3 וְכִיּוֹן שִׁסְבַּת הַטּוֹב וְהַחֲסֵד הִיא הָאֱהָבָה, כלומר, לטוב יש תכונה
 4 מהותית להיטיב, אבל הסיבה לטוב ולחסד היא האהבה, ואהבת הזולת היא
 5 הסיבה שבגללה מטיבים לו וְהִינוּ
 6 שְׁהָאֱהָבָה הִיא הַפְּנִימִיּוּת שֶׁל 1 תִּתְבַּרְךָ, שְׁזָהוּ עֲנִין "טֹבֵע הַטּוֹב לְהִטִּיב" 15. וְכִיּוֹן
 7 הַטּוֹב וְהַחֲסֵד, והיא המניע ומה 2
 8 שעומד מאחורי עשיית הטוב והחסד
 9 כְּמוֹ שִׁפְתּוֹב 16 בנבואת ירמיהו
 10 שהקדוש-ברוך-הוא אומר לעם ישראל
 11 "אֲהַבְתָּ עוֹלָם אֶהְבֵּתִיךָ, עַל 3
 12 כֵּן מִפְּנֵי הָאֱהָבָה מִשְׁכַּתִּיךָ
 13 חֲסֵד", הרי מפורש שהאהבה היא 7
 14 הסיבה לחסד לְכֵן כיוון שהאהבה
 15 היא הסיבה והמקור לחסד והשפעה 9
 16 גַם 'אֶהְבָּה' הוּא בְּחִינַת
 17 'אֹר', שְׁזָהוּ עֲנִין "וְאֶהְבֵּת" 18
 18 בְּגִימַטְרִיא שְׁתֵּי פְעָמִים
 19 'אֹר' 17, על שם שני האופנים
 20 בהארת האור 'אֹר יֵשֶׁר וְאֹר
 21 חֲזוֹר' אור הנמשך (בדרך הרגילה
 22 והישרה) מלמעלה למטה, ואור המאיר
 23 בדרך של התעלות מלמטה וחזרו
 24 להאיר למעלה.
 25 (ג) אָמַנְם עַל-פִּי הַנְּ"ל שְׁעֲנִין
 26 ה'אֹר' הוּא הַשְּׁפָעָה לְמַטָּה
 27 באופן שיאיר אל הזולת וְנִקְא,
 28 צְרִיף לְהִבִּין לְמָה נִקְרָא 'אֹר'
 29 חֲזוֹר' בְּשֵׁם 'אֹר', דְּבִשְׁלָמָא
 30 כלומר, הדבר מובן מדוע 'אֹר'
 31 יֵשֶׁר' נִקְרָא בְּשֵׁם 'אֹר', כי
 32 לְהִיטוּ הַמִּשְׁכָּה וְהַתְּגִלּוֹת שֶׁל
 33 'אֹר יֵשֶׁר' הִיא בְּאִפְּן שֶׁל
 34 הַמִּשְׁכָּה והארה מְלַמְעֵלָה
 35 לְמַטָּה, שְׁזָהוּ עֲנִין הָאֹר וּו
 36 המהות והתכונה של האור, להיות
 37 נמשך ומתגלה מלמעלה למטה. אָבֵל
 38 'אֹר חֲזוֹר', כִּיּוֹן שְׁעֲנִינֵנו הוּא
 39 שְׁחֲזוֹר וְעוֹלָה מִלְּמַטָּה הַעֲלָאָה הַתְּעִלּוֹת מְלַמְטָה
 40 לְמַעֲלָה, וזהו באופן הפוך מאופן ההארה של 'אֹר יֵשֶׁר' בדרך מלמעלה
 41 לְמַטָּה, אֵינוֹ מוֹבֵן לְמָה נִקְרָא בְּשֵׁם 'אֹר'?

ביאור בדרך אפשר

42 וְלִהְבִּין זֶה צְרִיף לְהַקְדִּים תְּחִלָּה פְּרוּשׁ "וְאֶהְבֵּת" (שעל כך
 43 נאמר לעיל שהוא בגימטריא ב' פעמים אור, שני אופנים באור, אור ישר ואור
 44 חזור), דְּלִכְאוּרָה מה בכלל משמעות הציווי 'ואהבת' והרי אֵינוֹ שְׁנִיף
 45 עֲנִין הַצְּוִי עַל אֶהְבָּה כי אפשר לצוות על עשייה בפועל, ואילו אהבה
 46 היא רגש שבלב ואם הרגש לא קיים,
 47 מה יועיל הציווי?
 48 וּמִבְּאֵר בְּזָה 18 בתורת החסידות
 49 שְׁהַצְּוִי הוּא עַל הַהִתְבּוֹנְנוֹת,
 50 כלומר, על האדם להרבות בהתבוננות
 51 בדברים המביאים את האהבה עד
 52 שבסופו של דבר יתעורר ברגש של
 53 אהבה, וְהַהִתְבּוֹנְנוֹת שֶׁתְּבִיא אֵת
 54 הַתְּעוֹרוֹת הָאֱהָבָה הִיא בְּפִסּוּק
 55 שְׁלִפְנֵי "וְאֶהְבֵּת", הוּא פִּסּוּק
 56 רִאשׁוֹן דְּקִרְיַאת-שְׁמַע, שְׁמַע
 57 יִשְׂרָאֵל הַנְּ"ל אֶלְקִינוּ הַנְּ"ל
 58 אָחַד 19, ותוכן ההתבוננות הוא פִּי
 59 פְּרוּשׁ "אָחַד" הוּא "שְׂאִין
 60 פִּיּוּצָא בּוֹ", כלומר, אחד מיוחד
 61 שאין דומה לו כְּדֵאִתָּא כְּמוּבָא
 62 בְּמִדְרָשׁ 20 "ה' אָחַד, אֵין
 63 בְּעוֹלָם פִּיּוּצָא בּוֹ" אין דומה לו
 64 (וְכֵן בְּאִבְרָהִם שְׁנֵאֲמָר בּוֹ 21
 65 אָחַד הִיָּה אֲבְרָהִם, גם המשמעות
 66 של 'אחד' האמור באברהם היא דומה,
 67 היינו שְׁלֵא הִיָּה בְּאוֹתָן יָמִים
 68 מישהו נוסף פִּיּוּצָא בּוֹ), וממשיך
 69 ומפרט יותר את תוכן ההתבוננות
 70 ב'שמע ישראל' המעוררת את אהבת ה'
 71 דָּאף שְׁיִשְׁנֵנו כְּלָלוֹת סְדֵר
 72 הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת, אמנם ישנו 'סדר'
 73 הַשְּׁתַלְשׁוֹת' שבו האור האלוקי יורד
 74 ונמשך מלמעלה למטה מדרגה לדרגה,
 75 מְכַל־מְקוֹם לְמִוֹת מְצִיאָתוֹ שֶׁל
 76 'סדר השתלשלות' כְּמִצִּיאוֹת קִיּוּמָה, עם
 77 סדר מסודר על דרגות ועולמות
 78 מוגדרות, בכל זאת, לגבי הקדוש-
 79 ברוך-הוא בעצמו כל זה לא תופס מקום, וכפי שאומרים בנוסח תפילת
 80 שחרית, "אֵתָהּ הוּא עַד שְׁלֵא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְאֵתָהּ הוּא
 81 מִשְׁנַבְרָא הָעוֹלָם" בְּשִׁוּר מְמִשׁ, ומצד הקדוש-ברוך-הוא בעצמו אין
 82 שום הבדל כלל בין קודם שנברא העולם לאחר שנברא העולם פִּי כְּלִשְׁוֹן

15) עמק המלך שער א רפ"א. תניא שער היחוד והאמונה פ"ד. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א במאמרי אדמו"ר האמצעי קונטרסים ע' ה. 16) ירמ' לא, ב. 17) פע"ח שער הק"ש פכ"ג. סידור הארזי"ל במקומו. תניא ספמ"ג. 18) ראה סהמ"צ להצ"צ קצט, א. סה"מ תש"א ע' 116. וראה ספר הערכים-חב"ד (כרך א) ע' רסז ואילך. וש"נ. 19) ואתחנן ו, ד. 20) במדב"ר פ"י, ה. 21) יחזקאל לג, כד.

ביאור בדרך אפשר

44 אבל לגבי האלוקות עצמה, שלמעלה מהצמצום, ולגביה כל מציאות סדר
45 השתלשלות וכל מציאות הספירות היא רק הארה, מדרגת החכמה היא דרגה
46 שבאין-ערוך, ואין כל יחס והשוואה בין ספירת החכמה (כפי שהיא חלק
47 מ'סדר השתלשלות' וספירות מצומצמות) לגבי האלוקות עצמה **כְּמוֹ**
48 **שְׁפָתוֹב²⁵ כְּלָם** בתהילים
49 **בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ**, ומוסבר על כך
50 בחסידות שיש לפרש את הכתוב
51 שכוונתו להדגיש עד היכן החכמה
52 אינה תופסת מקום לגבי עצמיות
53 האלוקות עד כדי כך שלגבי האלוקות
54 **שְׁהִיא** ספירת החכמה **כְּעֲשִׂיָה**
55 **גּוֹפְנִית**, ו**הִתְהוּוּתָהּ** של החכמה
56 מהאלוקות **הִיא** לא מעצמיות
57 האלוקות אלא **עַל-יְדֵי הַצְּמִצּוּם**
58 **וְהַמְשַׁכְת הַקוֹ דְּוָקָא** ולכן
59 החכמה היא באין-ערוך, ללא כל יחס
60 והשוואה, לגבי האלוקות עצמה
61 ונחשבת לגביה כמו עשייה גופנית
62 שהיא כוח פשוט, חיצוני ונחות לגבי
63 הכוחות הנעלים והעדינים של כוחות
64 הנפש ועל-אחת-כמה-זכמה לגבי
65 האלוקות.
66 **וְעוֹד זֹאת, שְׁגַם לְאַחֲרֵי**
67 **הַצְּמִצּוּם וְהַמְשַׁכְת הַקוֹ**, היינו
68 שגם לאחר הצמצום הראשון והמשכת
69 האור שהוא קו דק וקצר, שהם
70 התעלמות האין-סוף והמשכת וגילוי
71 של האלוקות באופן מצומצם, גם אחרי
72 כל זה **אי-אֶפְשֵׁר לְהִיּוֹת עֲדִין**
73 **הִתְהוּוֹת הַחֻכְמָה** מהאלוקות בתור
74 אחת מעשר הספירות **כִּי-אִם עַל-יְדֵי שְׁעָרוֹת דְּוָקָא**, דווקא על ידי
75 צמצום נוסף, שהוא צמצום והעלם גדול ביותר, בדומה לצמצום שעוברת חיות
76 הנפש שבמחו כדי שיצמחו שערות, שמבין כל חלקי הגוף, בשערות יש חיות
77 במידה הכי מועטה, ולכן גזיות השערות לא גורמת כאב, **שְׁזָהוּ** דבר זה
78 שהתהוות החכמה היא צמצום באופן של 'שערות' זהו **עֲנִין** דברי זוהר
79 **"אבא-וּאָמָא בְּמִזְלָא אֲחֻפְלִילוּ"**²⁶, אבא, הוא עניין החכמה (על
80 שם היות החכמה שורש ונקודת העניין כמו האב), אמא הוא עניין הבינה (על
81 שם היותה הסתעפות של השורש והנקודה לפרטים, כמו האם, שהבינה
82 מולידה את המידות ונקודת 'אם הבנים') כלולים במזל, כלומר, **שְׁסִפִּירַת**
83 **הַחֻכְמָה הִיא מִ'מְזָל הַשְּׁמִינִי'**, ו**סִפִּירַת הַבִּינָה הִיא מִ'מְזָל**
84 **הַשְּׁלֶשָׁה-עָשָׂר** (נקודת העניין: ההמשכה מאריך אנפין' לחכמה ובינה
85 היא באופן כזה ש'אור אבא, שהוא אור הראשון דאצילות, יונק מבחינת 'מזל
86 השמיני' דאריך אנפין (הוא מזל 'נוצר חסד'). ומדרגה השנייה דאצילות, והוא

ביאור בדרך אפשר

1 נבואת מלאכי **"אֲנִי הַיְוָי' לֹא שְׁנִיתִי"**²², כלומר, בריאת העולם לא
2 עשתה בי שום שינוי.
3 **וְטַעַם הַדְּבָר הוּא**, והסיבה לכך שאמנם יש מציאות של עולם, ו'סדר
4 השתלשלות' כללי של ריבוי דרגות, ובכל זאת אין זה גורם שום שינוי
5 בקדוש-ברוך-הוא בעצמו, **כִּי כְּלָלוֹת**
6 **סִדְר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת הוּא** לא
7 מעצמיות האלוקות אלא **מְהֻאָרָה**
8 מועטת ומצומצמת מהאלוקות **בְּלִבְד**
9 **שְׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הַרְגֵה**
10 הנמוכה והתחתונה ביותר **דְּאִין-**
11 **סוּף, וְגַם** ואפילו **בְּחִינָה** של
12 הארה מועטת **זו הִיא** עניין נעלה
13 ביותר, **לְמַעַלָּה מְגֻדָר**
14 **הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת וּסְפִירוֹת** של סדר
15 ההשתלשלות המוגדר והמצומצם,
16 **שְׁלֹכֵן אִם הִיוּ מִתְהוּיִם**
17 **סְפִירוֹת מִבְּחִינַת 'מַלְכוּת**
18 **דְּאִין-סוּף, אֲזִי הִיוּ סְפִירוֹת**
19 **עַד אֵין קֶץ²³ לֹא גָבול, וְלֹא**
20 במספר עשר ספירות בלבד, כפי שהוא
21 ב'סדר השתלשלות' **וּבְאֶפְסוֹ אַחֵר**
22 **לְגַמְרִי**, ולא המספר של הספירות
23 היה בלי גבול אלא מהות ואיכות
24 הספירות היה שונה לחלוטין **לֹא**
25 **כְּאֶפְסוֹ הַסְּפִירוֹת שֵׁישְׁנו עֲכָשׁוּ.**
26 **וְמָה שְׁנִתְהוּוּ לַמַּעֲשֵׂה עֲשָׂר**
27 **סְפִירוֹת, "עֲשָׂר וְלֹא תִשַׁע,**
28 **עֲשָׂר וְלֹא אַחַד עֲשָׂר"**²⁴, הרי
29 **זֶה עַל-יְדֵי הַצְּמִצּוּם דְּוָקָא,**
30 משום שהאור אין-סוף (שמצד עצמו
31 הוא למעלה מהגדרים וההגבלות הללו) עבר צמצום **שְׁהוּא עֲנִין**
32 **הַצְּמִצּוּם הַרְאִשׁוֹן**, כמבואר בקבלה וחסידות שקודם הבריאה היה אור
33 האין-סוף ממלא את כל החלל ולא הייתה אפשרות ונתינת מקום לבריאות
34 עולמות ונבראים מוגבלים, עד שהיה 'הצמצום הראשון' שבו אור האין-סוף
35 נסתלק הצידה, כביכול, **וְאַחֲרֵי-כֵן** לאחר שנוצרה אפשרות ונתינת מקום
36 להארת אור מוגבל ומצומצם **נִמְשָׁךְ** מהאלוקות אור מצומצם שנמשל לאור
37 של **קוֹ דֶּק וְקָצֵר**, שכל זה מראה על מיעוט וצמצום האור **וְעַל-יְדֵי-זֶה**
38 באמצעות הארת הקו הקצר והדק **נִתְהוּוֹ סִדְר הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת**
39 **וְהַסְּפִירוֹת**, וכן נתהוו הספירות ששני העניינים גם סדר ההשתלשלות וגם
40 הספירות יוכלו להתהוות רק לאחר הספירות כי בשתייהן האור מתלבש באופן
41 מוגדר במציאות עם גדרים והגבלות, **שְׁרֵאֲשִׁיתֵן** הראשית והתחתלה של
42 הספירות שהתהוו על ידי הצמצום **הִיא סְפִירַת הַחֻכְמָה, שְׁהִיא**
43 **בְּאִין-עָרֶךְ**, ואמנם בסדר הספירות החכמה היא הראשונה והנעלית ביותר

(22) מלאכי ג, ו. (23) ראה תו"א צב, ג. לקו"ת שה"ש יח, ד. (24) ספר יצירה פ"א מ"ד. (25) תהלים קד, כד. (26) זח"ג רצב,

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אור אימא, יונק ממזל הי"ג דאריך אנפין (שהוא מול 'ונקה'). ספר המאמרים
2 (תקס"ה עמוד תתקמב). דַעֲנִין הַמְזֹלוֹת למעלה באלוקות הוא על-דַרְךָ
3 עֲנִין הַשְּׁעֵרוֹת בְּאֶדָם לְמַטָּה, כשם שהתהוות השערות היא, כאמור,
4 מהארה מאוד מצומצמת של חיות מהמות שֶׁהֵן השערות באות מֵהָאֶרֶה
5 בְּלִבָּד של חיות שֶׁנִּמְשָׁכֶת מהמות
6 על-יְדֵי הַפֶּסֶק עֲצָם הַגְּלֻגְלֹת
7 שהוא הפסק גדול שגורם להמשכת
8 חיות מאוד מצומצמת, וְכַמוֹכֵן
9 הַתְּהוּוֹת הַסְּפִירוֹת 'חֻקְמָה
10 וּבִינָה' היא על-יְדֵי הַמְזֹלוֹת
11 דִּיקָא שזוהו צמצום גדול בדומה
12 לאופן התהוות השערות, וְהֵינּוּ שְׁגָם
13 לְאַחַר הַצְּמִצּוּם הראשון
14 וְהַמְשָׁכֶת הֵקוּ שהם עצמם
15 מצמצמים גדולים מאד, נַעֲשֶׂה
16 הַתְּהוּוֹת הַסְּפִירוֹת 'חֻקְמָה
17 וּבִינָה' על-יְדֵי הַשְּׁעֵרוֹת דִּיקָא
18 הם עניין ה'מזלות', כאמור.
19 וְזֶהוּ גַם מָה שֶׁכָּתוּב בְּנוֹסַח
20 תפילת שמונה-עשרה "אַלְקִינוּ
21 וְאַלְקֵי אַבּוֹתֵינוּ", פִּדְיוֹעַ
22 הַדִּיּוּק הַנוֹבֵעַ מִדִּיקוֹת הַלְשׁוֹן בְּזָה,
23 דְּכִיּוֹן שֶׁבְּזָמַן לִפְיֵ סֵדֵר הָאִירוּעִים
24 הָרִי "אַלְקֵי אַבּוֹתֵינוּ" הוּא
25 קוֹדֵם לְ"אַלְקֵינוּ", שהרי
26 בפשטות הקדוש-ברוך-הוא היה
27 'אלוקי אבותינו' בעבר, קודם שנעשה
28 'אלוקינו' בהווה, לְמָה אוֹמְרִים
29 "אַלְקֵינוּ" לִפְנֵי "אַלְקֵי
30 אַבּוֹתֵינוּ" ?
31 אֵךְ בִּיאור הָעֲנִין הוּא²⁷,
32 דְ"אַבּוֹתֵינוּ" קָאֵי מִכוּוֹן עַל
33 הַסְּפִירוֹת 'חֻקְמָה וּבִינָה'
34 שֶׁכַּמְבוּאֵר לְעֵיל נִקְרָאוֹת 'אב' ו'אמא',
35 וּבְכַדֵי שִׁיחֵיהּ "אַבּוֹתֵינוּ"
36 דְקָאֵי הַמְכוּוֹן עַל הַסְּפִירוֹת
37 'חֻקְמָה וּבִינָה', כְּלוּמַר, כְּדִי
38 שֶׁתּוֹכַל לְהוֹיֵת הַתְּהוּוֹת הַסְּפִירוֹת חֻקְמָה
39 וּבִינָה מֵהָאֱלוּקוֹת עֲצָמָה, צְרִיךְ
40 לְהוֹיֵת תַּחְלָה "אַלְקֵינוּ", שֶׁהוּא הַצְּמִצּוּם הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא
41 פְּעוּלַת שֵׁם אֱלוּקִים, שֶׁמִּצִּידוֹ בֵּא הַצְּמִצּוּם וְהַסְּתֵר, וְאַחֲרֵי־כֵן לְאַחַר שֶׁהִיא
42 הַצְּמִצּוּם הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא הַצְּמִצּוּם הַכִּלְלִי וְהַעִקְרִי, בֵּא הַשֵּׁלֵב הַבֵּא שֶׁל
43 "וְאַלְקֵינוּ" דְקָאֵי שֶׁמְכוּוֹן עַל הַצְּמִצּוּמִים הַפְּרָטִיִּים שֶׁמִּלְבַּד צִמְצָמוּ
44 הָרֵאשׁוֹן, "וְאַלְקֵי בְּוָא ו'ר", מוֹרָה עַל הַמְשָׁכָה שֶׁבְּכַחֲנֵית

45 'שְׁעֵרוֹת' שהוא צמצום נוסף על הצמצום הראשון וגם הוא הכרחי
46 להתהוות חכמה ובינה, כמבואר לעיל, ומעתה יש לפרש את הלשון 'אלוקינו
47 ואלוקי אבותינו' כך, וְהֵינּוּ, שְׁדִיקָא על-יְדֵי הַקְּדָמַת "אַלְקֵינוּ
48 וְאַלְקֵינוּ", היינו דווקא על ידי שני הצמצומים, הן הצמצום הראשון הנרמז
49 ב'אלקינו' והן הצמצום באופן של
50 שערות הנרמז ב'אלוקי' נַעֲשֶׂה
51 הַתְּהוּוֹת דְ"אַבּוֹתֵינוּ" שֶׁהֵם
52 הַסְּפִירוֹת 'חֻקְמָה הַנִּקְרָא 'אב'
53 וּבִינָה'. הַנִּקְרָא 'אם'.
54 וְכֵשֶׁם שְׁאוּמְרִים ב'שְׁמוֹנָה
55 עֶשְׂרֵה' "אַלְקֵינוּ וְאַלְקֵי
56 אַבּוֹתֵינוּ", כְּמוֹכֵן אוֹמְרִים
57 בַּקְּרִיאַת-שְׁמַע "הוֹי אֱלֹהֵינוּ
58 הוֹי", וגם את זה יש לפרש על ענין
59 הַצְּמִצּוּמִים בְּאוֹר הָאֱלוּקֵי הָאֵין-סוֹפִי
60 וְהַתְּהוּוֹת הַסְּפִירוֹת, שְׁשֵׁם הוֹי'
61 הָרֵאשׁוֹן שֶׁבִּפְסוּק 'שמע ישראל'
62 הוּא הַשֵּׁם הוֹי' שֶׁעָלִיו אָמְרוּ
63 שְׁ"עַד שְׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם,
64 הָיָה הוּא וְשָׁמוּ בְּלִבָּד²⁸, לִפְנֵי
65 שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא הֵייתָ מְצִיאוֹת שֶׁל
66 עוֹלָם (בתור מציאות נפרדת
67 מֵהָאֱלוּקוֹת) וּמְכַל מְקוֹם, מִלְּבַד 'הוא',
68 היינו הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, הייתה
69 גַם מְצִיאוֹת שֶׁל 'שמו' והיא בחינת שם
70 הוֹי' הָרֵאשׁוֹן שֶׁבִּפְסוּק 'שמע ישראל'
71 שֶׁהוּא הָאוֹר שֶׁלִּפְנֵי הַצְּמִצּוּם
72 שֶׁהָאִיר קוֹדֵם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם (כשֶׁעֲדִיין
73 לֹא הֵייתָ נְתִינַת מְקוֹם לְמְצִיאוֹת שֶׁל
74 עוֹלָם מִגּוּבַל), שֶׁהוּא הָאוֹר שֶׁלִּפְנֵי
75 הַצְּמִצּוּם, הוּא אוֹר אֵין-סוֹף לְמַעְלָה
76 מֵהַגְּבֻלַת סְפִירוֹת נְעֵלָה מְכַדֵי
77 לְרֵדַת וְלִהְיוֹת בְּסִפִּירוֹת מִגּוּבַלוֹת, וְגַם
78 לְמַעְלָה מִקְּבֻלַּת מְצִיאוֹת
79 הַסְּפִירוֹת וגם נְעֵלָה מִכִּלְלוֹת
80 הַמְצִיאוֹת שֶׁל סְפִירוֹת (שזו יותר
81 הַפְּשֻׁטָה מֵאֲשֶׁר לְהוֹיֵת נְעֵלָה מִסְּפִירוֹת
82 מִגּוּבַלוֹת וּמוֹגֵרוֹת). וְ"אַלְקֵינוּ"
83 הַבֵּא בִּפְסוּק 'שמע ישראל' אַחֲרֵי שֵׁם
84 הוֹי' הָרֵאשׁוֹן הוּא הַצְּמִצּוּם הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִיא בְּאוֹר הָאֵין-סוֹף, כְּמִבּוּאֵר
85 לְעֵיל. וְשֵׁם הוֹי' הַשֵּׁנִי הוּא אוֹר הַקּוֹ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צִיּוֹר אַרְבַּע
86 אוֹתִיּוֹת שֵׁם הוֹי' לְאַחַר שֶׁהָאוֹר הָאֱלוּקִי נִמְשָׁךְ בְּאוֹר הַקּוֹ, קוֹ קֶצֶר וְדָק,
87 היינו אור מצומצם, אוֹי הַתְּלַבְּשׁוֹת שֶׁלּוֹ בְּשֵׁם הוֹי' הִיא בְּאוֹפֵן כּוֹז שֶׁעֲנִינֵנו
88 בֵּא וְנִמְשָׁךְ בְּאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם הוֹי', יוֹד, ה', רֵשׁוֹנָה, וָאוֹ וְהוֹ אַחֲרֵינוּ,

להבין ענין ערב ראש-חודש וראש-חודש

ביאור בדרך אפשר

1 כי מעתה כבר יש גם גורים וצויר. ובפּרטיִות יותר, הֲרִי זֶה כְּמוֹ
 2 שְׂבָא אור ה'ק' בְּהַתְּלַבְּשׁוֹת בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דְּאֲצִילוֹת, כי ארבע
 3 האותיות של שם הוי' רומזות לעשר הספירות כפי שהן מאירות בעולם
 4 האצילות וי"ד שצורתה כמו נקודה ב'חֲכֻמָּה', ה"א שיש לה אורך
 5 ורוחב ב'בִּינָה', וְא"ו הם ענינין
 6 שש המידות ב'זְעִיר־אֲנִפִּין' פנים
 7 זעירות (כי לגבי המוחין ולגבי אריך
 8 אֲנִפִּין, פנים ארוכות, האור שבמידות
 9 הוא מועט), וְה"א אַחְרוֹנָה של
 10 שם הוי' מאירה בְּסִפִּירַת הַמַּלְכוּת
 11 (שעל ידה היא ההמשכה מאצילות
 12 לעולמות שלמטה מאצילות).
 13 וְזֶהוּ עֲנִין הַהִתְבַּוְּנָנוֹת באלוקות
 14 שעל האדם להתבונן ב'הוֹי'
 15 אֱלֹקֵינוּ הוֹי' אֶחָד" בישמע
 16 ישראל, דְּלֵהוֹיֹת אֲשֶׁר הוֹי'
 17 אֱלֹקֵינוּ הוֹי', הִינּוּ, שְׁפָלְלוֹת
 18 סֵדֶר הַהִשְׁתַּלְּשׁוֹת הוּא
 19 מְהָאֵרָה בְּלִבְד שְׂבָאִין־עֲרֹף
 20 כָּלֵל, כיוון שכל סדר ההשתלשלות'
 21 התהווה מהארה מועטת ומצומצמת
 22 בלבד של עצמות האלוקות, וההארה
 23 היא באין־ערוך כלל לאלוקות עצמה,
 24 לִכְּן הוּא הקדוש־ברוך־הוא בעצמו
 25 "אֶחָד", "שְׂאִין פִּיּוּצָא בּוֹ"
 26 שאין שום דבר דומה לו (כי אמנם יש
 27 סדר השתלשלות' אבל היחס וריחוק
 28 הערך שלו מהאלוקות הוא באין־ערוך
 29 כלל), וכל סדר השתלשלות' לא תופס
 30 מקום לגבי עצמיות האלוקות כִּי
 31 "אֲנִי הוֹי' לֹא שְׁנִיתִי", שְׁהוּא
 32 הוי' בעצמו לְאַחַר הַבְּרִיאָה כְּמוֹ
 33 קֶדֶם הַבְּרִיאָה, והבריאה לא עשתה
 34 בו שום שינוי פִּיּוֹן שְׁפָל סֵדֶר
 35 הַהִשְׁתַּלְּשׁוֹת שבו ועל ידו נברא
 36 העולם אֵינוֹ אֵלָא הָאֵרָה בְּלִבְד.
 37 וְעַל־יְדֵי הַהִתְבַּוְּנָנוֹת בְּעֲנִין "הוֹי' אֶחָד" שֶׁהִכַּל הוּא בְּאִין־
 38 עֲרֹף לְמִטָּה מִמְּנוֹ, נמוך ממנו ללא כל יחס ודמיון והשוואה, אֲזִין
 39 מִמֵּילָא נַעֲשָׂה אצל האדם המתבונן "וְאֶהְבֶּת", שְׁמַתְעוֹרֵר האדם
 40 ברגשות בְּאֶהְבָּה שאיפה להתקרב לאלוקות ו'רְצוּא' משיכה ותשוקה
 41 לְהַפְּלֵל לְמַעְלָה, להתקרב לאלוקות ולדבוק באלוקות לגמרי במידה כזו
 42 שיאבד את מציאותו וכל כולו יתבטל ויוכלל במציאות האלוקות לְהִיּוֹת
 43 שְׁפָל מִה שְׁלֵמֻטָּה הוּא בְּאִין־עֲרֹף לכן אין כל עניין להיות קשור

ביאור בדרך אפשר

44 במה שלמטה אלא שאיפה להתקרבות והידבקות והתכללות במה שחשוב
 45 באמת, האלוקות עצמה.
 46 וְהִנֵּה עֲנִין ה'רְצוּא' הַנִּלְ הַתְּשׁוּקָה המתעוררת בלב האדם להתקרב
 47 לאלוקות (מתוך ההתבוננות וההכרה שלגבי עצמות האלוקות, הכול באיך
 48 ערך) הוּא ה'אֹר הַחוּר'
 49 שְׂפָ"וְאֶהְבֶּת", כנוכר לעיל,
 50 ו'אהבת' הוא בגימטריא ב' פעמים
 51 'אור', גם 'אור ישר' הבא מלמעלה
 52 למטה שמאיר מצד האלוקות ומעורר
 53 את האדם. וגם 'אור חור', אור
 54 שתחילתו בהתבוננות מצד האדם ואחר
 55 כך הוא מתגלה ברצוא' של האדם
 56 להתקרב לאלוקות מלמטה למעלה,
 57 וזהו ה'רצוא' בו מדובר כאן שהוא
 58 בחינת 'אור חור' כִּי 'אֹר חוּר'
 59 עֲנִינוֹ שְׁחוּר וְעוֹלָה מְלֻמְטָה
 60 לְמַעְלָה, שְׁהוּא עֲנִין ה'רְצוּא'
 61 והתשוקה להתקרבות לאלוקות מלמטה
 62 למעלה.
 63 אֲמַנְם עֲנִין 'אֹר יִשְׂר'
 64 שְׂפָ"וְאֶהְבֶּת" שעניינו התגלות
 65 והמשכת אלוקות מלמעלה למטה
 66 והתקרבות של האדם לאלוקות
 67 כתוצאה מהארה והתגלות זו, יוֹכֵן
 68 בְּהִקְדִּים פְּרוּשׁ "וְאֶהְבֶּת"
 69 כְּפִשׁוּטוֹ, על פי הפירוש שְׁהִצְוִי
 70 הוּא עַל הָאֶהְבָּה עֲצָמָה,
 71 כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל²⁹ בגמרא
 72 שְׁיֵהָא שֵׁם שְׁמִים מְתָאֵהָב עַל
 73 יָדָךְ. לפי פשוטו, היינו שהנהגת
 74 האדם תהיה כזו ששם שמים יתאהב
 75 על ידי זה על הבריות וְהַעֲנִין הוּא,
 76 לפי פנימיות הדברים הכוונה היא
 77 דְּהִנֵּה "שְׁמִים" הוּא זְעִיר־
 78 אֲנִפִּין, המידות העליונות (הנקראות
 79 'שמים' כי בריאת השמים הייתה
 80 בשילוב של אש, מידת הגבורה, ומים, מידת החסד שהם עיקר המידות)
 81 וְ"שֵׁם שְׁמִים" הוּא הַכְּלִי לְזְעִיר־אֲנִפִּין, כלומר, הכלי והאמצעי
 82 שבו ועל ידו תהיה הארת ופעולת המידות שְׁהוּא סְפִירַת הַמַּלְכוּת
 83 (וכמבואר בספירת המלכות היא הספירה שבה ועל ידה האהרה וההשפעה
 84 של המידות דאצילות יורדת ומשכת לעולמות שלמטה מאצילות), שְׁיֵהָא
 85 ספירת המלכות שֵׁם וְהָאֵרָה בְּלִבְד לעומת הספירות האחרות שיש בהן
 86 תוכן ועניין מיוחד משלהן, ספירת המלכות היא רק שם' (כלי ואמצעי גלוי)

שבת פרשת תולדות, מברכים החודש וער"ח כסלו ה'תשי"ד

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 והארה והתגלות של אור שאר הספירות. וְלִהְיוֹתוֹ שֵׁם בְּלֶבֶד, ואין בו
 2 אור מצד עצמו, צָרִיף לְהַמְשִׁיף בו בספירת המלכות, תּוֹסֶפֶת אור,
 3 וְזֶהוּ עֲנִיָן "שִׁיחָה שֵׁם שְׁמַיִם מִתְאַהֵב עַל יָדָךְ", היינו שבספירות
 4 המלכות, עניין ה'שם' יומשך ויושפע אור האהבה.

וּכְמוֹ שֶׁהוּא בְּסִפְרֵי

6 הַמְּלָכוֹת, שבה היתה 'שם' הוא
 7 כללות מהותה, כֵּן הוּא בְּכָלְלוֹת
 8 הַכְּלָיִם דְּעֵשָׂר סְפִירוֹת שאמנם
 9 יש הבדל בינם לספירת המלכות
 10 שבשאר הספירות יש עניינים ותכנים,
 11 ועם זאת באופן כללי האמור על ספירות
 12 המלכות נכון לגבי כל הספירות
 13 שְׁנִקְרְאוּם כל עשר הספירות ולא רק
 14 ספירת המלכות שְׁמוֹת בְּלֶבֶד,
 15 כְּמֵאמְרָם³⁰ כפי שנאמר על כל
 16 הספירות ב'פתח אליהו' "כִּד אֲנִתָּ
 17 תִּסְתַּלַּק מִיַּנְיָהוּ, כאשר אתה,
 18 הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, תסתלק
 19 מהם, אֲשַׁתְּאָרוּ כְּלָהוּ שְׁמֵהֶן
 20 כְּגוֹפָא בְּלֹא נִשְׁמָתָא", ונשאו
 21 כל השמות, היינו כל הספירות, כגוף
 22 ללא נשמה, היינו ללא אור וללא חיות,
 23 וְלִזְאוֹת צָרִיף האדם העובד את ה'
 24 לְהַמְשִׁיף בְּהֵם ב'כלים' של כל
 25 עשר הספירות תּוֹסֶפֶת אור.
 26 וְכֵמוֹ שֶׁהוּא ב'כְּלָיִם', כֵּן הוּא
 27 גַּם ב'אֲוֵרוֹת', שְׁגַם הֵם
 28 נִקְרְאוּם שְׁמוֹת בְּלֶבֶד, כמבואר
 29 בקבלה וחסידות אופן הארת והשפעת
 30 הספירות העליונות על ידי הארת
 31 והתלבשות האורות של הספירות
 32 בכלים של הספירות. והנה, עד עתה
 33 נתבאר (לפי ביאור המשמעות הפנימית
 34 של דברי חכמינו ז"ל 'שיחא שם שמים'
 35 מתאהב על ידך', היינו שעבודת האדם

לשם הוי' יש אופנים שונים של 'מילוי' כמו ה"א, או ה"י, או ה"ה, ובאופנים
 44 מסויימים הגימטריא של אותיות המילוי של שם הוי' עולה בגימטריא ע"ב,
 45 באופנים מסוימים ס"ג ועוד ושני אופנים אלו בפרט ע"ב הוא בחכמה וס"ג
 46 כבינה), שתיהם בהם תוספת אור.

47 דְּהִנֵּה, יְדוּעַ הַהֶפְרָשׁ³² ההבדל
 48 בֵּין שֵׁם הַוְיָ לְשֵׁאֵר הַשְּׁמוֹת
 49 הקדושים שְׁאִינָן נִמְחָקִים³³,
 50 שגם לגביהם יש איסור למחוק אותם
 51 ולא רק לגבי שם הוי' ומכל מקום יש
 52 הבדל ביניהם שְׁשִׁבְעָה הַשְּׁמוֹת
 53 שְׁאִינָן נִמְחָקִים הֵם ב'כְּלָיִם'
 54 של הספירות העליונות, שֵׁם אֶל
 55 בְּחֶסֶד שם המאיר במידת החסד
 56 ומתייחס לפעולה של כלי החסד,
 57 וְשֵׁם אֱלֹקִים בְּגִבּוֹרָה, השם של
 58 מידת הגבורה ומתייחס לפעולה של
 59 כלי הגבורה אֶבֶל שֵׁם הַוְיָ הוּא
 60 ב'אֲוֵר' ומובן שהאור נעלה מהכלי.
 61 ומְכַלֵּם מְקוֹם הַרִי גַם שֵׁם הַוְיָ
 62 שֶׁהוּא הַאֲוֵרוֹת ולא הכלים, ומצד
 63 זה יש לשם הוי' מעלה ויתרון על שאר
 64 השמות, גם שם הוי' הוּא שֵׁם
 65 בְּלֶבֶד, וְכֵמוֹ כֵּן יֵשׁ חֲלוּקִים
 66 בְּנִקְדוֹת שְׁבַשֵּׁם הַוְיָ, באיות
 67 באופנים שונים שְׁזֶהוּ עֲנִיָן שֶׁל
 68 הַתְּחַלְקוֹת וְצִיּוֹר ב'אֲוֵר'
 69 וכשהאור בא בהתחלקות לאופנים
 70 שונים ו'ציורים' שונים, הרי זו הוכחה
 71 שהאור איננו בתכלית השלימות אלא
 72 בהגבלות שונות. וְלִזְאוֹת צָרִיף
 73 לְהַמְשִׁיף תּוֹסֶפֶת אור על ידי
 74 עבודת האדם גַּם ב'אֲוֵרוֹת',
 75 שְׁזֶהוּ עֲנִיָן "שִׁיחָה שֵׁם שְׁמַיִם
 76 מִתְאַהֵב עַל יָדָךְ". וכאמור
 77 שבתוך ה'שם' (הן האורות והן הכלים)

78 תהיה תוספת אור (ואהבת' בגימטריא ב' פעמים אור) וְהַמְשַׁכֵּת הַאֲוֵר
 79 שעל ידי עבודת האדם בספירות העליונות הִיא עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה
 80 הַצְּדָקָה, מִפְּיֹן שְׁפָלָיוֹת הַהַמְשַׁכָּה של האור האלוקי מְלַמְעֵלָה
 81 הִיא צְדָקָה, עניין של צדקה מצד הקדוש-ברוך-הוא לנבראים, הִנֵּה
 82 "צְדִיק הַוְיָ צְדָקוֹת אָהֵב"³⁴, הִינּוּ שְׁעַל-יְדֵי מַעֲשֵׂה הַצְּדָקָה
 83 שבני ישראל עושים לְמַטָּה, נִמְשָׁף צְדָקָה מְלַמְעֵלָה מהאלוקות
 84 לעולמות ולנבראים, שְׁזֶהוּ תּוֹסֶפֶת אור אלוקי מלמעלה למטה

36 היא להוסיף אור בכלים), ועל כך מוסיף ומבאר כאן שאמנם בעניין האור יש
 37 מעלה באורות על הכלים, מכל-מקום (בגלל ריחוק הערך של עשר הספירות
 38 בכלל מהאלוקות עצמה), צריך להוסיף תוספת המשכת אור לא רק בכלים
 39 אלא גם באורות שגם הם נקראים 'שם' וגם בהם יש להוסיף אור, כְּמֵאמְרָם³¹
 40 "לִאֲתַקְנָא רְזָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא", לתקן סוד שם הקודש שְׁזֶהוּ
 41 בְּחִינַת הַאֲוֵרוֹת דְּאֲצִילוֹת, שֵׁם ע"ב ב'חֶמְקָה' המאיר במידת
 42 החכמה, וְשֵׁם ס"ג ב'בִּינָה' כו' המאיר בכינה (כמבואר בתורת הסוד,

(30) תקו"ז בהקדמה (יז, ב). (31) ראה תו"א מט, ריש ע"ד. סז, ד. אוה"ת שמות ע' כט. ע' קה ואילך. ובכ"מ. (32) ראה תו"א ס, א ואילך. ובכ"מ. (33) שבועות לה, סע"א. (34) תהלים יא, ז.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

45 התבטלות מוחלטת של כל המציאות האישית אלא מתוך תחושות מסוימות
 46 של ישות עצמית ובלשון המצוי בחסידות "יש מי שאוהב", כלומר,
 47 אכן יש כאן אהבת ה' ואפילו אהבת ה' בדרגה גבוהה, אבל יש מציאות
 48 וישות' של מי שאוהב שזהו מצד התפשטות המציאות של הנפש,
 49 שהיא ההתפשטות נובעת מצד
 50 הרוח ונקא כי הקירוב לאלוקות
 51 גורם ביטול, וגם מפני הריחוק יש
 52 מקום לישות' והתפשטות'.
 53 וכמו-כן גם ההתבוננות
 54 שמביאה את האהבה מסוג זה,
 55 היינו אהבה שיש בה 'מבוקש' ומטרה
 56 שהאדם מעוניין להשיג ולהגשים
 57 והאוהב הוא 'יש מי שאוהב' היא
 58 ההתבוננות ברחוק של העולמות
 59 והנבראים מאלקות, והיא
 60 ההתבוננות איך שפגלות סדר
 61 ההשתלשלות שבו ועל ידו נברא
 62 העולם הוא ברחוק מאלקות,
 63 שמצד זה מתעורר באהבה
 64 שהתוכן שלה התעוררות ברצון
 65 להפגל באלוקות כו', ואם-כן
 66 זהו רק בהתפשטות דאלקות
 67 ולא מתוך חיבור עם עצמיות האלוקות,
 68 ולכן נקרא בשם 'אור' שהוא
 69 בבחינת רחוק מן העצמות
 70 שהרי האור אינו העצמיות אלא רק
 71 התפשטות והארה מסוימת ממנו.
 72 והנה, כשם שהאהבה ד'אור
 73 חוזר' התעוררות לאהבת ה' מלמטה
 74 למעלה, כמבואר לעיל, נקראת
 75 בשם 'אור' לפי שבאה מצד
 76 הרוחוק מהעצם, כמו-כן גם
 77 האהבה ד'אור ישר' שגורמת
 78 ומעוררת המשכת והתגלות אור
 79 מלמעלה למטה באה גם היא מצד
 80 ההתבוננות בענין הרוחוק,
 81 דכאשר האדם מתבונן איך
 82 שפגלות סדר ההשתלשלות
 83 הוא ברחוק כו' לגבי עצמות האלוקות, וכפי שנתבאר לעיל בהרחבה
 84 איך כללות סדר ההשתלשלות' הוא באיך-ערוך לגבי האלוקות עצמה, אזי
 85 מתעורר באהבה ד'אור ישר' היינו ברצון להמשיך ולגלות
 86 אלקות בסדר ההשתלשלות באופן הרגיל של המשכת האלוקות
 87 בדרך 'אור ישר' היינו מלמעלה למטה, וכל זה הוא דווקא מצב הריחוק
 88 והינו, שבמצב של קרוב, במקום שנמצא העצם ומאיר בגלוי,

1 שנמשך על-ידי מעשה הצדקה של הנבראים. וזהו ענין 'אור'
 2 'ישר' שב'ואהבת', שהוא ההמשכה מלמעלה למטה, ענין
 3 ה'שוב' מבוסס על הכתוב אורות חיות הקודש' (מלאכים עליונים)
 4 שבמרכבה העליונה והחיות רצוא ושוב, 'רצוא' (וכן 'אור חזר') מסמל
 5 תשוקה להתקרבות לאלוקות מלמעלה
 6 למטה, ואילו 'שוב' (וכן 'אור ישר')
 7 מסמל הארת אלוקות מלמעלה למטה.
 8 ובזה יובן ענין "ואהבת"
 9 בגמטריא שתי פעמים 'אור',
 10 רמז על שני האורות של 'אור ישר',
 11 המאיר מלמעלה למטה 'אור'
 12 חוזר', החוזר ומאיר מלמטה למעלה
 13 שגם 'אור חוזר' שעולה
 14 מלמטה למעלה היפך הסדר הרגיל
 15 שהאור בא ונמשך מלמעלה למטה,
 16 נקרא בשם 'אור', שענין
 17 ה'אור' שענינו הארה והתפשטות
 18 מהעצמיות ולא העצם הוא בבחינת
 19 רחוק מן העצמות וכפי שימשיך
 20 ויבאר עוד להלן.
 21 והענין בזה, דהנה ענין
 22 ה'רצוא' והתשוקה של האדם
 23 למטה, ההתעלות מלמעלה למטה
 24 ולהתקרב לאלוקות להפגל
 25 למעלה באלוקות, אינו נובע מצד
 26 עצם הנפש, וגם לא נובע מצד
 27 הנפש כמו שהיא בכוטל
 28 לאלוקות, פי-אם אלא מצד
 29 התפשטות הנפש, מרצונה
 30 ונטייתה של הנפש להתפשט ולהתבטא
 31 והינו והסיבה לכן שהדבר מהווה
 32 ביטוי לרצון של הנפש להתגלות
 33 ולהתפשט (אף שלכאורה היה מקום
 34 לחשוב שהתבטלות וברצון להתקרב
 35 למה שלמעלה ממנה) לפי
 36 שבתשוקה זו יש איזה
 37 מבקש, מטרה מסוימת שהיא
 38 שאיפה שהנפש רוצה להגשים שיהי
 39 גם האהבה ד'מי לי בשמים ועמך לא חפצתי"³⁵, ואין
 40 להתפלא שזו שאיפה עם איזו שהיא מטרה ותכלית שהרי גם אהבת ה' ברמה
 41 גבוהה זו בה מדובר בפסוק בתהלים שהאוהב את ה' משתפך ואומר ששום
 42 דבר בשמים לא נחשב בעיניו וגם בארץ אינו חפץ ורוצה דבר, וכל רצונו
 43 ומגמתו הוא השם יתברך, יש בזה איזה מבקש, רצון להגשים מטרה
 44 מסוימת והינו שהאהבה היא בבחינת הרגש, כלומר, לא מתוך

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 הרי אינו נופל ענין ההמשכה ממקום אחד לשני שהרי העצם עצמו
2 מאיר בגלוי וענין ההמשכה הוא מצד הרחוק דוקא, שהוא
3 כשהמצב הוא של ריחוק רק ההתפשטות דאלקות ולא גילוי העצם.
4 ונמצא, שפְּלִלוֹת ענין האֲהָבָה, בשני האופנים שלה המבוארים כאן,
5 הן האֲהָבָה ד'אור ישר'
6 בהמשכה מלמעלה למטה והן
7 האֲהָבָה ד'אור חוזר' בהעלאה
8 מלמטה למעלה, הוא מצד
9 הרחוק, שהוא בכחינת
10 ההתפשטות בלבד ולא מצד
11 העצם, ולכן נקרא בשם 'אור'.
12 (ד) אָמַנְם ענין היראה הוא לא
13 מצד הריחוק המעורר שאיפה להתקרב,
14 כמו שהוא במידת האהבה, אלא היראה
15 היא מצד הקרוב דוקא, והוא
16 על-ידי-זה ש'האדם מתבונן
17 בְּמַה שְׁפָתוֹב³⁶ בנבואת ירמיהו
18 אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ אָנִי
19 מְלֵא, ש'בשמים ובארץ'
20 הוא בְּשׁוֹה, מציאות הקדוש-בורך
21 הוא בשמים, בעולמות הרוחניים,
22 ובארץ, בעולמות הגשמיים באותה
23 מידה ובכל מקום "אני מלא",
24 אומעטום איז פאראן דער
25 גאנצער "אני", בכל מקום נמצא
26 כל ה'אני' כולו שְׁהוּו המציאות
27 האלוקית באופן כל כך מודגש יכולה
28 להיות מצד העצמות דוקא.
29 שְׁהוּו מצד בחינת הגלויים
30 ההארה וההתפשטות, הגה באור
31 ה'ממלא כל עלמין' המתלבש
32 בעולמות בהתלבשות פנימית בכל
33 עולם לפי ענינו (כשם שהנשמה
34 'ממלא' את הגוף בהתלבשות פנימית
35 בכל אחד מהאברים) שהוא
36 מתלבש ב'כלים' - יש
37 התחלקות כו' לדרגות שונות,
38 מה-שאינן מצד העצמות
39 אין הבדלים בין דרגות שונות ואופנים
40 שונים של התלבשות אלא הוא
41 עצמיות האלוקות "בשמים ובארץ"³⁷ בְּשׁוֹה משה,
42 וכאמור שהעצם מאיר 'בשמים' ו'בארץ' בדיוק באותה מידה.
43 ומצד התבוננות זו בכך שמציאות עצם האלוקות כל כך מאירה וכל כך
- מודגשת בכל ענין ובכל פרט בכריאה, אין לו לאדם המתבונן בהתבוננות
זו שום מבקש פְּלִל וְאִין לו שום שאיפות ורצונות אישיים שברצונו
להגשים, וְאִדְרָבָה תפל עליו אימה ופחד באפן של בטול
וְהַעֲדָר הַמְּצִיאוֹת האישית שלו לְגַמְרִי והמציאות שלו והישות שלו
והרצונות שלו אינם תופסים מקום כלל
וכלל.
וְיִרְאָה זו מהאלוקות שהאדם מעורר
על ידי התבוננות בקירוב האלוקות
היא למעלה מאֲהָבָה, נעלית
יותר מעניין האהבה לאלוקות
המבוארת לעיל דָּאף שְׁאֲהָבָה
היא התפשטות של מציאות
האדם האהב, וְיִרְאָה היא בטול
וכיוון של מציאות האדם האהב, ואם
כן לכאורה מצד האדם אהבה היא מצב
יותר נעלה מכל-מקום מצד שני
אֲהָבָה היא מצד הרחוק
שְׁמַצַד בחינת הגלויים, היינו
מה שרחוק ולא מושג הוא ענין
הגלויים, ההתגלות וההתפשטות
מה-שאינן יראה היא מצד
הקרוב שְׁמַצַד העצמות³⁸
ונמצא שהיראה (הנובעת מהעצמות)
נעלית מהאהבה (הנובעת מהגלויים).
וְזֵהוּ ענין דְּחִילוֹ שְׁלִמְעָלָה
מְרַחֲמֵנוּ, יראה שלמעלה מאהבה
שהוא ענין יראה עילאה'
יראה עליונה, יראה בדרגה גבוהה,
שְׁלִמְעָלָה מאֲהָבָה וזה עניינה של
יראה זו בה מדובר כאן (מצד הקירוב)
הנעלית יותר מהאהבה (שמצד
הריחוק).
וְזֵהוּ גַם ענין היראה מהאלוקות
שְׁיִהִיָה לְעֵתִיד-לְבָא בימות
המשיח מצד עצם ותוקף הגלוי,
כְּמוֹ שְׁפָתוֹב³⁹ בנבואת ישעיה
שלעתיד-לבוא תוקף ועוצם גילוי
האלוקות יהיה במידה כזו שיעורר
יראה וְכֵאֵלֶּה בני ישראל בנקרות
הצורים גו' בנקיטי הסלעים מְפַנִּי
פַּחַד הַיְוִי גו'.
- וְזֵהוּ גַם-כֵּן פְּלִלוֹת הַהִפְרָשׁ הַהבדל הכללי בין עבודת אֲבָרְהָם
לְעִבּוֹדַת יִצְחָק, כפי שממשיך ומבאר, דְּעִבּוֹדַת אֲבָרְהָם הִיָּתָה

(36) ירמ' כג, כד. (37) ראה לקו"ת ואתחנן ט, א. פ' ראה לג, א ואילך. (38) ראה לקו"ת ואתחנן ז, סע"ד ואילך. (39) ישע' ב, יט. כא.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

וביטול ולהיות שהעצם הוא למעלה מגלוי, נעלה מכדי לבוא
להתגלות ונקרא בשם 'חשף' פנ"ל, לכן עבודתו של יצחק
נקראת בשם 'חשף', כמו שכתוב⁴⁴ בתיאור הבראה "ויקרא
אלקים לאור יום, ולחשף קרא לילה", ונאמרו חכמינו ז"ל⁴⁵

בזוהר "לאור - דא זה אברהם,
ולחשף - דא זה יצחק", דכיון
שעבודתו של יצחק היא
העבודה דיראה שמצד
העצמות, לכן נקראת עבודתו של
יצחק 'חשף'. ומכל-מקום
'חשף' זה הוא למעלה מענין
ה'אור', וכנ"ל שמה שלגבי
העצם מצד עצמו הוא גלוי, הנה
לגבי למטה דבר זה עצמו הוא
העלם ו'חשף' היפך הגילוי.

ובזה על פי המבואר לעיל שאותה
בחינה ומדרגה שלגבי העצם היא אור
וגילוי, לגבי למטה היא חושך והעלם
יוכן גם-כן ענין ערב ראש-
חדש וראש-חדש, כי בראש-
חדש בתחילת מולד הלבנה היא
כנקודה בלבד, ובערב ראש-
חדש קודם המולד מחדש היא
בתכלית ההעלם, שהעלם זה
הוא ענין של מעלה ויתרון,
לפי שההעלם של הירח בערב
ראש חודש הוא מצד הקרוב,
דכאשר הלבנה היא בקרוב
אל השמש, אזי היא נחשבת
ומתעלמת כי אל מול אור השמש
שהוא אור גדול וחזק, אין לירח תפיסת
מקום.

והמשל בזה הוא מתלמיד
שיושב ולומד לפני רבו,
דכאשר התלמיד נמצא אצל
הרב ומתאמץ לקלוט את דברי הרב,
אזי אור שכלו של התלמיד עצמו
הוא בהעלם, "דאידי דטריד
למבלע - לא פליט"⁴⁶, כי
מאחר שהוא טרוד לבלוע, היינו לקלוט
את דברי הרב, איננו פולט, ואיננו
מביא לידי גילוי וביטוי את השכל שלו
בעצמו שבשלב זה נשאר נעלם

בהמשכת החסד, הן השפעה של חסד גשמי על-ידי
הכנסת אורחים שהיה אברהם אבינו מניס אורחים מאכיל
ומשקה לכל, אפילו לערביים, והן בהמשכה והשפעה של חסד
רוחני על-ידיזה שגלה ופרסם אלקותו ותברך בעולם,
שאמר לאנשים שהיה מאכיל

ומשקה, כדברי המדרש שאברהם היה
אומר לאנשים שהאכיל והשקה
"הודו כו' למי שאכלתם
משלו"⁴⁰ הוא הקדוש-ברוך-הוא
שהכול שלו. ובה גופא עצמו,
היינו בעבודתו של אברהם אבינו
להשפיע לעולם חסד גשמי וחסד רוחני
יש אופנים שונים, אופן אחד
שליו נאמר "ויקרא אברהם"
אופן שני שליו נאמר "ויקרא
אברהם"⁴¹ 'אברהם' בה, ואופן
נוסף ו"אל תקרי ויקרא אלא
ויקרא"⁴², נאמר ויקרא שם אברהם
בשם ה' אל-עולם וחכמינו ז"ל
דושים אל תקרי ויקרא, היינו
שאברהם אבינו קרא בשם ה' לעצמו,
אלא ויקרא' היינו שקרא בשם ה'
ופרסם אלקות בעולם לאחרים שפנה
באופנים השונים של פעולת החסד
שעשה אברהם, חסד גשמי וחסד
רוחני, נקלל האהבה דאור
ישר' התעוררות אהבה לאלקות
בדרך המשכה מלמעלה למטה
והאהבה דאור חזר',
התעוררות אהבה לאלקות בדרך
העלאה מלמטה למעלה אכל מבלי
להיכנס לחילוקים בפרטי אופן האהבה
שבעבודת אברהם פללות עבודתו
של אברהם היא העבודה
דאהבה, שהיא מצד הרחוק
דבחינת הגלויים כמבואר לעיל.
אמנם, עבודתו של יצחק היא
העבודה דיראה, כמו
שכתוב⁴³ בו "ופחד יצחק",
והרי פחד הוא ענין היראה שהוא
ענין הבטול שמצד העצמות.
וכמבואר שכלפי הגלויים יש התעוררות
של אהבה, ואילו כלפי העצם יש יראה

בהמשכת החסד, הן חסד גשמי על-ידי הכנסת
אורחים שהיה מאכיל ומשקה לכל, אפילו
לערביים, והן חסד רוחני על-ידיזה שגלה
ופרסם אלקותו ותברך בעולם, שאמר "הודו כו'
למי שאכלתם משלו"⁴⁰. ובה גופא יש אופנים
שונים, "ויקרא אברהם" ו"יקרא אברהם"⁴¹, ו"אל
תקרי ויקרא אלא ויקרא"⁴², שפנה נכלל
האהבה דאור ישר' והאהבה דאור חזר', אכל
פללות עבודתו של אברהם היא העבודה
דאהבה, שהיא מצד הרחוק דבחינת הגלויים.
אמנם, עבודתו של יצחק היא העבודה דיראה,
כמו שכתוב⁴³ "ופחד יצחק", שהוא ענין הבטול
שמצד העצמות. ולהיות שהעצם הוא למעלה
מגלוי, ונקרא בשם 'חשף' פנ"ל, לכן עבודתו
של יצחק נקראת בשם 'חשף', כמו שכתוב⁴⁴
"ויקרא אלקים לאור יום, ולחשף קרא לילה",
ונאמרו חכמינו ז"ל⁴⁵ "לאור - דא אברהם,
ולחשף - דא יצחק", דכיון שעבודתו של יצחק
היא העבודה דיראה שמצד העצמות, לכן
נקראת 'חשף'. ומכל-מקום 'חשף' זה הוא
למעלה מענין ה'אור', וכנ"ל שמה שלגבי
העצם הוא גלוי, הנה לגבי למטה הוא העלם
ו'חשף'.

ובזה יוכן גם-כן ענין ערב ראש-חדש וראש-
חדש, כי בראש-חדש הלבנה היא כנקודה
בלבד, ובערב ראש-חדש היא בתכלית ההעלם,
שהעלם זה הוא ענין של מעלה, לפי שההעלם
הוא מצד הקרוב, דכאשר הלבנה היא בקרוב
אל השמש, אזי היא נחשבת ומתעלמת. והמשל
בזה הוא מתלמיד שיושב לפני רבו, דכאשר
התלמיד נמצא אצל הרב, אזי אור שכלו הוא
בהעלם, "דאידי דטריד למבלע - לא פליט"⁴⁶,

(40) ב"ר פמ"ג, ז. (41) ראה לך-יג, ד. וירא כא, לג. (42) סוטה י, ריש ע"ב. (43) ויצא לא, מב. (44) בראשית א, ה. (45) ראה זח"א קמב, רע"א. (46) ע"פ חולין קח, ב בפירש"י שם. וראה שם ח, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְהִינוּ, שְׁלֵא זֹ בְלִבְד ש"לא פליט" ואין התלמיד מגלה את שכלו
2 לְזוּלָתוֹ, אֶלֹא שְׁגָם לְעַצְמוֹ "לא פליט" התלמיד את שכלו, כיוון
3 שְׁאוֹר שְׁכָלוֹ שֶׁל הַתְּלָמִיד בְּשַׁעַה שִׁוּשֵׁב בְּפָנָיו רַבּוֹ הוּא בְּהַעֲלָם.
4 וְכִמּוֹ-כֵן פְּאֶשֶׁר הַלְּבָנָה הִיא בְּקֵרוֹב אֶל הַשָּׁמַשׁ, אֲזִי הִיא
5 הַלְּבָנָה מִתְעַלְמָת וְנִחַשְׁכָת.
6 וְזֶהוּ מָה שֶׁכְּתוּב⁴⁷ בִּישׁוּר 1 וְהִינוּ, שְׁלֵא זֹ בְלִבְד ש"לא פליט" לְזוּלָתוֹ, אֶלֹא
7 הַשִּׁירִים "אֶל תְּרֵאוּנִי שְׁאֲנִי 2 שְׁגָם לְעַצְמוֹ "לא פליט", שְׁאוֹר שְׁכָלוֹ הוּא
8 שְׁחִרְחִרְתָּ שְׁשׁוֹפְתַנִּי הַשָּׁמַשׁ", 3 בְּהַעֲלָם. וְכִמּוֹ-כֵן פְּאֶשֶׁר הַלְּבָנָה הִיא בְּקֵרוֹב אֶל
9 כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל אוֹמֵרֶת עַל עֲצֵמָהּ, אֵל 4 הַשָּׁמַשׁ, אֲזִי הִיא מִתְעַלְמָת וְנִחַשְׁכָת. וְזֶהוּ מָה
10 תְּבִיטוּ עַל ה'שְׁחִרְוֹת' שֶׁלֵּי כַּחֲסִרְוֹן כִּי 5 שְׁכְּתוּב⁴⁷ "אֶל תְּרֵאוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחִרְחִרְתָּ שְׁשׁוֹפְתַנִּי
11 הַסִּיבָה ל'שְׁחִרְוֹת' הִיא הַקִּיּוּב לַשֶּׁמֶשׁ, 6 הַשָּׁמַשׁ", כִּי "שָׁמַשׁ" הוּא שָׁמַשׁ הַיּוֹנִי, בְּחִינַת
12 כִּי "שָׁמַשׁ" הוּא שָׁמַשׁ הַיּוֹנִי, 7 זְעִיר אֲנִפִּין', אוֹר
13 בְּחִינַת 'זְעִיר אֲנִפִּין', אוֹר 8 וְ"יִשְׂרָאֵל מוֹנִין לְלִבְנָהּ"⁴⁸, שְׁהִיא בְּקִטְנוּת, וְזֶהוּ
14 הַסְפִּירוֹת שֶׁל הַמִּידוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת, 9 שְׁכְּנַסַת יִשְׂרָאֵל' אוֹמֵרֶת "אֶל תְּרֵאוּנִי שְׁאֲנִי
15 וְכְנַסַת יִשְׂרָאֵל' נִמְשָׁלָה 10 שְׁחִרְחִרְתָּ", שְׁה'שְׁחִרְוֹת' הִיא מַעֲלָה, לְהִיּוֹת שְׁזָה
16 לְלִבְנָהּ, וְ"יִשְׂרָאֵל מוֹנִין 11 מִצַּד הַקְּרוֹב אֶל שָׁמַשׁ הַיּוֹנִי. וְזֶהוּ מִעֲלַת עָרֵב
17 לְלִבְנָהּ"⁴⁸, שְׁהִיא בְּקִטְנוּת, 12 רֵאש־חֲדָשׁ וְרֵאש־חֲדָשׁ, כִּי בְּרֵאש־חֲדָשׁ הַלְּבָנָה
18 שְׁהִיא הִיא 'הַמְאוּר הַקֶּטָן' וְזֶהוּ 13 הִיא כְּנֻקְדָה בְּלִבְד, וּבְעָרֵב רֵאש־חֲדָשׁ הִיא
19 שְׁכְּנַסַת יִשְׂרָאֵל' אוֹמֵרֶת "אֶל 14 בְּהַעֲלָם לְגַמְרֵי שְׁזֶהוּ מִצַּד הַקְּרוֹב דְּוָקָא, כִּי
20 תְּרֵאוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחִרְחִרְתָּ", כִּיּוֹן 15 בְּחִצֵי הַחֲדָשׁ הֵרֵאשׁוֹן מִתְגַּלִּית הַלְּבָנָה מִצַּד
21 שְׁה'שְׁחִרְוֹת' הִיא מַעֲלָה, 16 רְחוּקָה מִהַשָּׁמַשׁ (כְּמִשָּׁל הַתְּלָמִיד שֶׁפְּאֶשֶׁר יוֹצֵא
22 לְהִיּוֹת שְׁזָה מִצַּד הַקְּרוֹב אֶל 17 מְפָנָיו רַבּוֹ, אֲזִי הוּא מַעֲזִין וּמִתְעַמֵּק בְּשִׁכְּלֹ), אֶבֶל
23 שָׁמַשׁ הַיּוֹנִי הֵייוֹ גִּדּוּלֹת שֶׁל 18 בְּעָרֵב רֵאש־חֲדָשׁ וְרֵאש־חֲדָשׁ הִיא בְּהַעֲלָם,
24 הַמְאוּר הַגָּדוֹל, וְאִם-כֵּן הַחוּשֶׁךְ וְהַהֶעֱלֵם 19 לְהִיּוֹת מִעֲלַת עָרֵב רֵאש־חֲדָשׁ
25 שֶׁל עָרֵב רֵאש־חֲדָשׁ אֵינוֹ חִסְרוֹן אֶלֹא 20 אֵךְ עֲדִין צָרִיף לְהִבִּין, דְּהַרִי לְעֵתִיד-לְבָא
26 מַעֲלָה וְיִתְרוֹן. 21 יֹאמְרוּ דְּוָקָא לִיְצַחֵק "כִּי אֶתָּה
27 וְזֶהוּ מִעֲלַת עָרֵב רֵאש־חֲדָשׁ 22 אֲבִינוּ"⁴⁹, וְלִכְאוּרָה אֵינוֹ מוֹכֵן, דְּאֵף שְׁעֲנִין
28 וְרֵאש־חֲדָשׁ, כִּי בְּרֵאש־חֲדָשׁ 23 ה'חֲשָׁף' הוּא מַעֲלָה לְהִיּוֹת שְׁהוּא גְלוּי הַעֲצָם,
29 הַלְּבָנָה הִיא כְּנֻקְדָה בְּלִבְד, 24 אֶבֶל מְכַל-מְקוֹם, כִּיּוֹן שְׁלִגְבֵי לְמִטָּה הוּא 'חֲשָׁף',
30 וּבְעָרֵב רֵאש־חֲדָשׁ הִיא 25 אֵיךְ יֹאמְרוּ דְּוָקָא לִיְצַחֵק "כִּי אֶתָּה אֲבִינוּ".
31 בְּהַעֲלָם לְגַמְרֵי אֶפִּילוֹ לֹא כִּנְקוּדָה 26 וְיִוָּבֵן זֶה בְּהַקְדָּיִם עֲנִין הַשְּׁבֵת, וְהַטַּעַם שְׁיִוִם
32 שְׁזֶהוּ מִצַּד הַקְּרוֹב שֶׁל הִירַח אֵל 27 הַשְּׁבֵת לֹא נִקְרָא בְּשֵׁם "רֵאשׁ" הַשְּׁבוּעַ,
33 הַשֶּׁמֶשׁ דְּוָקָא, כִּי בְּחִצֵי הַחֲדָשׁ 28 כְּמוֹ רֵאש־חֲדָשׁ וְרֵאש־הַשָּׁנָה⁵. וְהַעֲנִין בְּזָה,
34 הֵרֵאשׁוֹן מִתְגַּלִּית הַלְּבָנָה 29 דְּהֵנָּה יְדוּעַ בְּעֲנִין יוֹם הַשְּׁבֵת, שְׁכָל הַבְּרוּרִים
35 וּמֵאִירָה מִיּוֹם לַיּוֹם יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִצַּד 30 בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל, מִתְּבַרְרִים וְעוֹלִים וְנִכְלָלִים בְּאַלְקוֹת מְמֹשׁ. וְצָרִיף לְהִבִּין,
36 רְחוּקָה מִהַשָּׁמַשׁ (כְּמִשָּׁל 31 הַרִי כְּלָלוֹת עֲבוּדַת הָאָדָם הִיא עֲבוּדָה שְׁעַל-פִּי טַעַם וְדַעַת, וְגַם הַמְסִירוֹת נִפְשׁ
37 הַתְּלָמִיד שֶׁפְּאֶשֶׁר יוֹצֵא מְפָנָיו 32 בְּקִרְיַת-שְׁמַע הִיא עַל-יְדֵי הַקְדָּמַת הַהֲתַבּוּנָנוֹת כּוֹ', וּבִפְרָט שְׁבִכְדֵי שְׁהַנְשִׁמָּה
38 רַבּוֹ וּמִתְרַחֵק מְרַבּוֹ, אֲזִי הוּא מַעֲזִין 33 תְּפַעֵל פְּעֻלָּתָהּ, צָרִיכָה לְהִיּוֹת הַתְּלַבְּשׁוֹת הַטַּעַם-וְדַעַת שְׁבִנְפֹשׁ הַאֲלֵקִית בְּשִׁכְּלֹ שֶׁל
39 וּמִתְעַמֵּק בְּשִׁכְּלֹ וּנְמַצָּא שְׁהִרְיָחֻק 40 הוּא הַגּוֹרֵם אֶת הַחוּסְפָּה), אֶבֶל
41 בְּעָרֵב רֵאש־חֲדָשׁ וְרֵאש־חֲדָשׁ 41 הִיא בְּהַעֲלָם, לְהִיּוֹתָהּ בְּקֵרוֹב.
42 הוּא הַגּוֹרֵם אֶת הַחוּסְפָּה), אֶבֶל 42 הוּא הַגּוֹרֵם אֶת הַחוּסְפָּה), אֶבֶל
43 אֵךְ עֲדִין לְמִרוֹת שֶׁנִּתְבָּאָר 43 הוּא הַגּוֹרֵם אֶת הַחוּסְפָּה), אֶבֶל
44 בְּהַרְחַבָּה מַעֲלַת הַהֶעֱלֵם וְהַחוּשֶׁךְ, מְכַל-

(47) שה"ש א, ו. 48) סוכה כט, א. 49) ישע"י סג, טז. שבת פט, ב.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

43 ושתה שנמצא נכללו החיות של המאכלים והמשקים... בחינת האהבה רבה
44 שלו ועם כל זה הוא עדין רחוק... אלא כשעל ידי... אהבה ויראה שלו נמשכו
45 לו רחילו ורחימו [יראה ואהבה] מלמעלה מאת ה'... אז ויכללו באהבה ויראה
46 זו שנמשכים מלמעלה מבחינת אלוקות ממש, ועל דרך זה הוא בירור שני".

47 וסדר עליית והתכללות הדברים בשבת

48 בפרטיות יותר הוא:

49 והיננו, שְׁבִלִיל שֶׁבֶת הוּא

50 הַמְשַׁכֵּת וְהַתְּגַלֵּת הַתְּעֻנּוּג

51 דְּעֵתִיק בְּבַחֲנֵינָה הַמְּלָכּוֹת,

52 שְׁזָהוּ הַתְּעֻנּוּג מִהַבְּיֻרִים

53 דְּבַחֲנֵינָה הַמְּלָכּוֹת שְׁרִגְלֵיהָ

54 יוֹרְדוֹת⁵¹ כּו', כְּתוּב בַּמְּשָׁלִי

55 'רגליה יורדות מוות' ומבואר בקבלה

56 וחסידות שהכתוב מתפרש על מידת

57 המלכות, שבה ועל ידה האור נמשך עד

58 למטה מטה ביותר, עד הדרגות שמחוץ

59 לקדושה, כביכול, ובליל שבת הארת

60 התענוג העליון היא לבחינת המלכות

61 שְׁעַל־יְדֵיָהּ נִכְלָלִים

62 הַבְּיֻרִים שֶׁל הַדְּבָרִים הַתַּחֲתוּנִים

63 בְּבַחֲנֵינָה הַתְּעֻנּוּג. וּבָיּוֹם

64 הַשֶּׁבֶת הַעֲלִיָּה הִיא לְמַעְלָה

65 יוֹתֵר מֵאִשֶׁר הַעֲלִיָּה בְּלֵיל שַׁבָּת.

66 וּבַכְּפֻרְטִיּוֹת הַעֲלִיּוֹת הַלְלוּ הוּא עֲנִיָּן

67 שְׁלֹשׁ סְעֻדוֹת הַשֶּׁבֶת⁵²,

68 שְׁסֻעֲדַת 'לֵיל שֶׁבֶת' הִיא

69 כַּמְבוּאָר בְּכַתְּבֵי הָאֲרִזוֹל⁵³ סְעֻדַת

70 "חֻקֵּל תְּפוּחֵינִי קְדִישִׁי", שְׁדָה

71 תְּפּוּחִים קְדוּשִׁים, "וּזְעִיר־אֲנִפִּין

72 אֹרֵר הַסְּפִירוֹת שֶׁל הַמִּידוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת

73 וְעֵתִיקָא קְדִישָׁא אֹרֵר הַתְּעֻנּוּג

74 שְׁלַמְעֵלָה מִהַסְּפִירוֹת אֲתִנּוּ לְסְעֻדָּא

75 בְּהַדְּהָ"א בְּאִים לְסִיעַ לָהּ, וְהִינוּ

76 שְׁבַחֲנֵינָה זְעִיר־אֲנִפִּין מְבַרְרָת

77 אֶת בְּחִינַת הַמְּלָכּוֹת וּמַעְלָה אוֹתָהּ עַל־יְדֵי הַמְּשַׁכֵּת בְּחִינַת 'עֵתִיק'

78 וְזוֹהוּ שְׁזַעֲרֵי אֲנִפִּין וְעֵתִיקָא קְדִישָׁא יְחִדּוּ מְסִיעוֹת לַפְּעוּל אֶת הַבִּירוּר.

79 וְסְעֻדַת יוֹם הַשֶּׁבֶת הוּא סְעֻדַת 'עֵתִיקָא קְדִישָׁא' בְּפְנֵי עֲצָמָה,

80 שְׁהוּא עֲנִיָּן עֲלִית בְּחִינַת הַמְּלָכּוֹת לְבַחֲנֵיהָ נְעֻלִית יוֹתֵר בְּעֲנִיָּן

81 הַתְּעֻנּוּג לְמַעְלָה מִהַבִּירוּר וְהַעֲלִיָּה שְׁבִלִיל הַשַּׁבָּת. וּבְסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית

82 נִמְשָׁף בְּחִינַת הַתְּעֻנּוּג הַעֲצָמִי הַבְּלִי מְרַגְשָׁ⁵³ בְּהַרְגָּשָׁה חִצּוֹנוּת,

83 כִּי הוּא עֲנִיָּן פְּנִימִי לְגַמְרֵי, שְׁהוּא הַזְּמַן שֶׁל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית מְעִיָּן הַגְּלוּי

84 דְּלְעֵתִיד־לְבָא שְׁ"אִין בּוֹ אֲכִילָה וְשִׁתְּיָה" כּו'⁵⁴.

1 הַנֶּפֶשׁ הַטְּבַעִית, שְׁהִיא הַנֶּפֶשׁ הַטְּבַעִית מְצִיאֹת דְּבָר כּו',
2 וְאִם־כֵּן אֵיךְ זֶה יָכוֹל לְהִיטֵב נִכְלָל בְּאֵלּוּקוֹת מְמַשׁ שְׁהִיא לְמַעְלָה
3 מַעְלָה מִעֲנִיָּן הַטַּעַם וְהַדַּעַת וְהַשְׂכֵּל הָאֲנוּשִׁי?

4 אֵךְ הַעֲנִיָּן הוּא שְׁאֵמָנָם פְּעוּלַת הָאֲדָמָה עֲצָמוֹ בְּשַׁבַּת יְמֵי הַחֹל הִיא עַבּוּדָה
5 עַל פִּי טַעַם וְדַעַת, אֲבָל בְּסוּפּוֹ שֶׁל דָּבָר

6 הוּא כֵּן מוּבִילָה לְהַעֲלֵאת הַדְּבָרִים

7 לְאֵלּוּקוֹת דְּ"מִי שְׁטַרְח בְּעָרְב

8 שֶׁבֶת - יֹאכֵל בְּשֶׁבֶת⁵⁰,

9 וְהִינוּ, שְׁלֹאֲחֵר עַבּוּדַת

10 הַבְּיֻרִים בְּשִׁשֶּׁת יְמֵי הַחֹל, עַד

11 כִּמָּה שֶׁהֲדָר אֲפֹשֵׁר מִצַּד עַבּוּדַת

12 'וְרַחֲמֵי הָאֲדָמָה, נִמְשָׁף אַחֵר כֵּךְ

13 בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת בְּחִינַת 'עֵתִיק'

14 מִדְּרִיגַת 'עֵתִיק יוֹמִין' שְׁהִיא בְּחִינָה

15 בִּיחָד עֲלוּיָן שְׁהוּא עֲנִיָּן הַתְּעֻנּוּג

16 הָאֵלּוּקִי בְּבִירָאָה, וְעַל־יְדֵיָהּ

17 בְּהַמְשַׁכֵּת וְהַתְּגַלֵּת הַתְּעֻנּוּג

18 מִתְּבַרְרִים הַבְּיֻרִים בְּבִירוּר

19 שְׁנִי' (שְׁזָהוּ בְּחִינַת שֵׁם מ"ה

20 שְׁמְבַרְרֵת בְּחִינַת שֵׁם ב"ן)

21 וְנִכְלָלִים בְּאֵלּוּקוֹת.

22 תּוֹכֵן הַעֲנִיָּן הוּא:

23 כְּנֹכַח, שֵׁם הו"י יָכוֹל לְהִיטֵב נִכְתָּב

24 בְּצוּרוֹת שׁוֹנוֹת שֶׁל מִלּוּי. וְכַאֲשֶׁר הוּא

25 בְּמִלּוּי ה' הֵינּוּ יוֹד, ה"ה, ו"ו, ה"ה -

26 הָרִי הוּא עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא⁵², וְנִקְרָא

27 שֵׁם ב"ן. וְאִילוּ כַּאֲשֶׁר שֵׁם הו"י נִכְתָּב

28 בְּמִלּוּי אֶלֶף הֵינּוּ יוֹד, ה"א, וְא"ו,

29 ה"א, הָרִי הוּא עוֹלָה בְּגִימְטְרִיא⁴⁵

30 וְנִקְרָא שֵׁם מ"ה. וְכַמְבוּאָר בַּחֲסִידוֹת

31 שֵׁשׁ מ"ה מְבַרְרֵת אֶת הַטוֹב מִן

32 הָרַע וּמַעְלָה אֶת הַטוֹב) בְּדֶרֶךְ הַמְשַׁכָּה

33 מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וְשֵׁם ב"ן מְבַרְרֵת בְּדֶרֶךְ

34 הַעֲלָאָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה. וְעוֹד מְבוּאָר

35 שֶׁהַבִּירוּר וְהַהַעֲלָאָה שֶׁל שֵׁם ב"ן הוּא בִּירוּר רַאשׁוֹן, וְאַחֵר כֵּךְ יֵשׁ הַמְשַׁכָּה

36 נּוֹסֶפֶת מִלְּמַעְלָה, שְׁהִיא הַבִּירוּר הַשְּׁנִי, כְּמְבוּאָר בְּחֹרֵה אֹרֶךְ פְּרִשְׁת וִישָׁב:

37 "אֶף־עַל־פִּי שֶׁנִּתְּבַרְרוּ הַנִּיּוּצוֹת... אִי אֲפֹשֶׁר לָהֶם לְהַתִּיחֵד מִמַּשׁ בְּאֵלּוּקוֹת

38 יִתְבַרְרֵי עַד שִׁיּוּמֶשׁ עֲלֵיהֶם גִּילּוּי שֵׁם מ"ה דְּאֵצִילוֹת וְעַל יְדֵי זֶה יִתְבַרְרוּ בִּירוּר

39 שְׁנֵי וְהוּא הַעֵיקָר... כִּי הַבִּירוּר הָרַאשׁוֹן הִיךְ רַק שִׁיחַ בְּהֵם בְּחִינַת בִּיטוּל הִישׁ

40 וְזוֹהוּ רְחוּק עֲדִיין מְאֻלּוּקוֹת... אֲלָא עַל יְדֵי שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּהֵם... הָאֲרַת שֵׁם מ"ה

41 לְבָרֵם אִזּוֹ נִכְלָלוּ בְּבִיטוּל אִמִּיתִי בְּאֵלּוּקוֹת. וְכַמְשָׁל בְּאֲדָמָה מְבַרְרֵת בִּירוּרִים עַל

42 יְדֵי שְׁאוּכֵל וְשׁוֹתָהּ וְאַחֵר כֵּךְ מִתְּפַלֵּל בְּאֵהָבָה וִירָאָה עַל יְדֵי כּוּחַ זֶה שְׁאֲכַל

(50 ע"ג, א. 51) משלי ה, ה. וראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תקסד ואילך). (52) ראה זח"ב פח, ב. המשך תרס"ו ע' תקמד ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' אצ"ו ואילך. (53) ראה המשך תרס"ו ע' תקמב. ע' תקמד ואילך. המשך תער"ב שם ע' א'קכו ואילך. (54) ברכות יז, א. וראה אוה"ת בשלח ע' תרלא. המשך תער"ב שם. לקו"ש חכ"א ע' 84 ואילך.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְזֶהוּ שְׁשָׁלֹשׁ סְעֻדוֹת הַשַּׁבָּת הֵן כְּפִגְדֵי שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת,
 2 אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שֶׁסְּעֻדַת לַיִל שַׁבָּת, הִיא כְּפִגְדֵי אֲבָרְהָם
 3 שְׁעֵנִינוּ הַמְשֻׁכָּה, כְּמִהוּתָהּ שֶׁל מִדַּת הַחֶסֶד, הַמְשֻׁכֶת 'זְעִיר-אֲנִפִּין'
 4 אֹרֵחַ הַמִּידוּת לְבָרֵךְ אֶת בְּחִינַת הַמְּלָכוּת. וְסְעֻדַת יוֹם הַשַּׁבָּת הִיא
 5 כְּפִגְדֵי יִצְחָק שְׁעֵנִינוּ הַעֲלֵאָה,
 6 כְּעֵינֵיהָ שֶׁל מִדַּת הַגְּבוּרָה, הַעֲלֵאָת
 7 הַתְּעֻלוֹת בְּחִינַת הַמְּלָכוּת
 8 בְּבִחִינַת 'עֲתִיקָא קְדִישָׁא',
 9 בְּדֶרֶךְ מַלְמֻטָה לְמַעְלָה, בְּחִינַת
 10 נְעֻלִית יוֹתֵר בְּבִחִינַת הַתְּעֻנוּגָה.
 11 וְסְעֻדַת שְׁלִישִׁית הִיא כְּפִגְדֵי
 12 יַעֲקֹב, כְּדַבְרֵי הַגְּמָרָא בְּבִיאור דְּבַרֵי
 13 הַנְּבִיא עַל הַמַּעֲנֵג אֶת הַשַּׁבָּת
 14 וְהַאֲחֻלְתִּיךְ נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ,
 15 שֶׁהַמִּיחָד בְּנַחֲלַת יַעֲקֹב הוּא שְׁהִיא
 16 "נַחֲלָה בְּלֵי מְצָרִים"⁵⁵,
 17 שְׁהִיא הַתְּעֻנוּגָה הַעֲצָמִי הַבְּלָתִי
 18 מְרֻגָשׁ וְאִין לוֹ כֹּל הַגְּדוּרוֹת וְהַגְּבוּלוֹת.
 19 וְהִנֵּה מִצַּד הַמְּשֻׁכֶת הַתְּעֻנוּגָה
 20 שְׁבִיּוֹם הַשַּׁבָּת בְּכֻלָּהּ, וְיַבְפָּרֵט
 21 מִצַּד הַמַּשְׁכַּת הַתְּעֻנוּגָה בְּסְעֻדָה
 22 הַשְּׁלִישִׁית שְׁעֵנִינוּ הַמְּשֻׁכֶת
 23 הַתְּעֻנוּגָה הַעֲצָמִי הַבְּלָתִי
 24 מְרֻגָשׁ, שְׁהִיא לְמַעְלָה מְסַדֵּר
 25 הַהֲשַׁתְּלָשְׁלוֹת, כְּמַבּוּאָר לְעִיל,
 26 הִנֵּה יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא לְמַעְלָה
 27 מְסַדֵּר הַהֲשַׁתְּלָשְׁלוֹת,
 28 וְלְמַעְלָה מְעֻנֵן הַזְּמַן בְּכֻלָּהּ.
 29 וְזֶהוּ הַטַּעַם שְׁאוּמְרִים כְּכֹל
 30 שְׁבוּעָה, "הַיּוֹם יוֹם רֵאשׁוֹן",
 31 "הַיּוֹם יוֹם שְׁנִי" וְכוּ', אֵף
 32 שְׁכָבֵר עָבְרוּ הַרְבֵּה יָמִים
 33 מִהַתְּחִלַּת הַבְּרִיאָה, וְלַמַּעֲשֵׂה עִם
 34 תְּחִילַת שְׁבוּעָה חֹדֶשׁ אִין זֶה יוֹם רֵאשׁוֹן
 35 אֵלָּא יוֹם שֶׁל כֶּךָ וְכֶךָ אֲלֵפֵי יָמִים מֵאֵז
 36 הַבְּרִיאָה מְכַל-מְקוֹם אָנוּ מוֹנִים
 37 מִחֻדָּשׁ "יוֹם רֵאשׁוֹן" שְׁנִי
 38 וְכוּ', מְכַיֵּן שְׁבִיּוֹם הַשַּׁבָּת הוּא
 39 לְמַעְלָה מִהַזְּמַן, לְכֹן אַחֲרֵי
 40 הַשַּׁבָּת מִדֵּי שְׁבוּעָה בְּשׁוּבָה מִתְּחִיל
 41 מְנַנֵּן חֻדָּשׁ⁵⁶ שֶׁל יָמִים.
 42 וְעַל-פִּי-זֶה יוֹכֵן הַטַּעַם שְׁבִיּוֹם
 43 הַשַּׁבָּת אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם

(55) ראה שבת קיח, סע"א. (56) ראה לקו"ת שה"ש כה, סע"א. ובכ"מ. (57) ב"ר פ"א, ב. וראה לקו"ת חט"ז ע' 173. וש"נ.

להבין ענין ערב ראש-חודש וראש-חודש

כא

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 השתלשלות ואכן ברכת המן לכל ימי השבוע היא ברכה שניתנה מיום
2 השבת.
- 3 וחזרו לענין הביאור בין היחס של השבת לימי השבוע (בהמשך לביאור
4 מדוע, בשונה מראש חודש, השבת לא נקראת 'ראש' השבוע):
- 5 והיננו, דעם היות שמיצד התוכן
6 והמדרגה של ההמשכה מיום
7 השבת, הגה יום ראשון ושני
8 שאחר השבת הם למעלה
9 במדרגה מהימים שלפני
10 השבת, ימי השבוע שלפני השבת,
11 מכל-מקום ביום השבת
12 עצמו הרי זה למעלה מסדר
13 השתלשלות, אלא שאחר-כך
14 זה נמשך בסדר השתלשלות
15 וזהו שמצד אחד, השבת היא למעלה
16 מימי השבוע ומצד שני השבת מברכת
17 את ימי השבוע וממשיכה להם.
- 18 ועל-פי האמור שיום השבת
19 מצד עצמו הוא למעלה מסדר
20 השתלשלות, ואף-על-פי-כן
21 נמשך ממנו מיום השבת בסדר
22 השתלשלות, בימי השבוע, וגם
23 קדושת השבת היא זו שבכוחה
24 הבידורים של ימות השבוע עולים
25 ונכללים בקדושה, כמבואר לעיל,
26 נמצא, שגם מבחינה
27 שלמעלה מסדר השתלשלות
28 שנקראת בשם 'חשך', ומצד
29 מהותה אינה מתגלית בסדר
30 השתלשלות יכולה להיות למעשה
31 המשכת אור וגלוי בסדר
32 השתלשלות.
- 33 ועל-פי-זה יוכן שלעתידי-
34 לבא יאמרו דוקא ליצחק "כי
35 אתה אבינו" ולבני ישראל יהיה
36 קשר מיוחד עם יצחק דווקא, דאף
37 שבחינתו של יצחק הוא
38 הקרוב שמיצד העצמות
39 שנקרא בשם 'חשך' (פנ"ל),
40 ולכאורה הרי זה למעלה מגילוי לגמרי
41 מכל-מקום לעתידי-לבא
42 תמשך גם בחינה זו באופן של
43 אור וגלוי למטה, והיננו, כיוון
44 שהחידוש לעתידי-לבוא בענין הגילוי
- הוא שגם הקרוב לא יהיה בבחינת 'חשך' אלא בבחינת אור
וגלוי (ובדומה למוסבר לעיל בענין השבת שאור שלמעלה מסדר
השתלשלות מאיר בגילוי בסדר השתלשלות עצמו).
- וזהו גם הטעם הפנימי על כך שלעתידי-לבא יהיו שני המאורות
הגדולים, וגם הירח יהיה מאור
גדול כמו שהיה בתחלת
הבריאה, כמו שכתוב⁵⁸ ויעש
אלקים את שני המאורות
הגדולים. דהנה, ידוע⁵⁹
בקבלה וחסידות שמעוט הירח
הוא ענין אחד על פי הסוד עם
שכירת הפלים מעולם
התהוה, קודם ליצירת התיקון של
סדר השתלשלות מסודר, היה 'עולם
התהוה' שבו היו האורות מרובים
והכלים מועטים והדבר גרם 'שכירת
הכלים', רק שזהו מעוט הירח
בששת ימי בראשית נועד בשביל
התקון של 'שכירת הפלים',
דכיון שמיצד 'שכירת הפלים'
נעשה מציאות של זולת
שצריך לבררו כי 'שכירה' גרמה
שנפלו ניצוצות מלמעלה למטה וניצרה
מציאות שצריכה בירור ותיקון, הגה
סדר התקון על זה על החיסרון
שנוצר ב'שכירת הכלים' הוא על-
ידי מעוט הירח, שאמר לה
הקדוש-ברוך-הוא "לכי ומעטי
את עצמך"⁶⁰, להיות בבחינת
'מקבל', בשונה מהמשמש שהיא
בבחינת 'משפיע', וליירד מעולם
האצילות לעולמות בריאה-
יצירה-עשיה, בכדי שיוכל
להיות ענין הברור של הולת
במקומו, במקום המתברר.
- ולכן לעתידי-לבא בגמר
הברורים כאשר כל הניצוצות
שנפלו בשכירת הכלים, יגיעו
לשלימות הבידור והתיקון שלהם לא
תצטרך פחינת המלכות
להיות בבחינת 'מקבל' המקבל
אור בשביל תיקונו, אלא יהיו
"שני המאורות הגדולים"
בשווה, ויתרה מזוה, שבחינת
- השתלשלות. והיננו, דעם היות שמיצד ההמשכה מיום
השבת, הגה יום ראשון ושני שאחר השבת הם למעלה
במדרגה מהימים שלפני השבת, ימי השבוע שלפני השבת,
מכל-מקום ביום השבת עצמו הרי זה למעלה מסדר
השתלשלות, אלא שאחר-כך זה נמשך בסדר השתלשלות
וזהו שמצד אחד, השבת היא למעלה מימי השבוע ומצד שני
השבת מברכת את ימי השבוע וממשיכה להם.
- ועל-פי האמור שיום השבת מצד עצמו הוא למעלה מסדר
השתלשלות, ואף-על-פי-כן נמשך ממנו מיום השבת בסדר
השתלשלות, בימי השבוע, וגם קדושת השבת היא זו שבכוחה
הבידורים של ימות השבוע עולים ונכללים בקדושה, כמבואר לעיל,
נמצא, שגם מבחינה שלמעלה מסדר השתלשלות שנקראת בשם
'חשך', ומצד מהותה אינה מתגלית בסדר השתלשלות יכולה
להיות למעשה המשכת אור וגלוי בסדר השתלשלות.
- ועל-פי-זה יוכן שלעתידי-לבא יאמרו דוקא ליצחק "כי אתה אבינו"
ולבני ישראל יהיה קשר מיוחד עם יצחק דווקא, דאף שבחינתו של
יצחק הוא הקרוב שמיצד העצמות שנקרא בשם 'חשך' (פנ"ל), ולכאורה
הרי זה למעלה מגילוי לגמרי מכל-מקום לעתידי-לבא תמשך גם
בחינה זו באופן של אור וגלוי למטה, והיננו, כיוון שהחידוש לעתידי-
לבוא בענין הגילוי

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 המלכות תתעלה למעלה יותר להיות "אשת חיל עטרת
2 בעלה"⁶¹ והיא תהיה הכתר והעטרה לבעלה (הבחינה שכיום היא בבחינת
3 'משפיע' לאישה, מידת המלכות), שְהָרִי בשורש הדברים "תהו קדם
4 לתקון", כי שם ס"ג הוא למעלה משם מ"ה, ובגמרא
5 הברורים יתעלה שם ב"ן
6 בשם ס"ג שלמעלה משם 1 המלכות תתעלה למעלה יותר להיות "אשת חיל
7 מ"ה⁶² (עניין שם הוי' באופנים 2 עטרת בעלה"⁶¹, שְהָרִי "תהו קדם לתקון", כי
8 השונים לפי הבדלי המילוי, נתבאר 3 שם ס"ג הוא למעלה משם מ"ה, ובגמרא
9 לעיל בקצרה). 4 הברורים יתעלה שם ב"ן שלמעלה
10 וזהו הטעם הפנימי על כך שיעקב 5 משם מ"ה⁶². וזהו שיעקב קנה את הבכורה
11 קנה את הבכורה מעשו, כי 6 מעשו, כי עשו הוא בחינת 'עולם התהו'
12 עשו הוא בשורשו בחינת 7 שלמעלה מ'עולם התקון' (שלכן נקרא עשו
13 'עולם התהו' שלמעלה 8 'בנה הגדול'⁶³), ויעקב על-ידי הברורים לקח
14 מ'עולם התקון' (שלכן נקרא 9 את האורות של 'עולם התהו'. אלא שיעקב
15 עשו 'בנה הגדול'⁶³ של רבקה 10 כתיב⁶⁴ וישטם עשו את יעקב, שנשאר טינה
16 כי 'מהו' למעלה מ'תקון'), ויעקב 11 בלבו (ואף שפתיב 'וישקהו'⁶⁵, הרי 'נקוד על
17 על-ידי הברורים שביור ותיקן 12 וישקהו, שלא נשקו בכל לבו'⁶⁶), שזוהי הוראה
18 את ניצוצות הקדושה שנפלו למטה 13 שלא נתברר עדין לגמרי, אבל לעתיד-לבא
19 לקח את האורות של 'עולם 14 בגמרא הברורים, אזי יהיה 'ורב יעבד צעיר'⁶⁷
20 התהו' שתחילה היו שייכים לעשו, 15 באמונה וכלב שלם, פי יתברר לגמרי, ואזי
21 והעביר אותם לרשותו ובוה 'קנה' 16 תהיה תכלית העליה, שגם ה'חשד' שלמעלה
22 מעשו את הבכורה והבכורה נהייתה 17 מסדר השתלשלות, יאיר למטה.
23 שלו. 18 (ו) וזהו ענין ערב ראש-חדש וראש-חדש,
24 אלא שיעקב 25 תיב⁶⁴ וישטם עשו את 19 שבראש-חדש הלכנה היא פנקדה,
26 יעקב, שנשאר טינה בלבו של 20 ובערב ראש-חדש היא בתכלית ההעלם,
27 עשו על יעקב (ואף שפתיב 21 שהעלם זה הוא מעלה פנ"ל. ועל זה נאמר
28 שלאחר חזרת יעקב מבית לבן 22 'ויאמר לו יהונתן (לדוד) מחר חדש' וגו'⁶⁸, כי
29 ופגישתם 'וישקהו'⁶⁵, ולכאורה 23 דוד הוא בחינת המלכות, ויהונתן הוא בחינת
30 הכוונה שעשו הפסיק לשטום את 24 'זעיר אנפין', כי "יהונתן" הוא אותיות יה"ו
31 יעקב, הרי הפסוק מתפרש אחרת, 25 'זעיר אנפין' נתן'⁶⁹, הינו שנותן ומשפיע לבחינת
32 'נקוד בספר התורה יש נקודות על 26 המלכות, שזהו ענין "ויאמר לו יהונתן", שהוא
33 המילה וישקהו, שלא נשקו 27 ענין ההשפעה מבחינת 'זעיר אנפין' לבחינת
34 בכל לבו'⁶⁶ אלא עשו המשך 28 המלכות, שעל-ידי-זה נעשית ההמשכה בראש-
35 לשטום את יעקב), שזוהי הוראה 29 חדש, ועד שההמשכה היא באפן ד' וישקו איש את רעהו"⁷⁰, שמורה על גדל
36 שלא נתברר עשו עדין לגמרי, 30 ההשפעה והאהבה שאינו נתפס באותיות הדבור, "ויבכו איש את רעהו"⁷⁰,
37 אבל לעתיד-לבא בגמרא
38 הברורים, אזי יהיה 'ורב
39 יעבד צעיר'⁶⁷ האח הגדול, עשו,
40 יעבוד את האח הצעיר יעקב, ויהיה

(61 משלי יב, ד. 62) ראה ע"ח שער ה (שער טנת"א) פ"א. שער י (שער התיקון) פ"ג. שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש ד. לקו"ת בחוקותי מז, ג. שה"ש טז, ג. מח, ב. 63) פרשתנו כז, טו. 64) שם כז, מא. 65) וישלח לג, ד. 66) פירש"י עה"פ. ספרי בהעלותך ט, י. 67) פרשתנו כה, כג. 68) שמואל"א כ, יח. 69) ראה גם ד"ה ויאמר לו יהונתן במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ז ע' נה; אוה"ת בראשית טז, א ואילך. 70) שמואל"א שם, מא.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 איש את רעהו⁷⁰, שזוהו על-דרך שמיצינו⁷¹ ברבי עקיבא,
 2 שזלגו עיניו דמעות פאשר שמע הסודות מרבו רבי
 3 אליעזר, שדמעות אלו הן דמעות של שמחה⁷² מצד עצם
 4 הגלוי של הסודות הגדולים שלא היה יכול להכיל בשכלו
 5 כו' וכשהמוח מקבל דבר שאין
 6 ביכולתו להכיל, הוא בוכה.
 7 אמנם, כל זה הוא ההשפעה
 8 מבחינת זעיר אנפין' לבחינת
 9 המלכות, המשכה מה'משפיע'
 10 ל'מקבל' ואחר-כך מסים "עד
 11 דוד הגדיל"⁷⁰, שהוא
 12 ההגדלה בספירת המלכות
 13 עצמה עד כדי כך שלא תצטרך
 14 לקבל השפעה מבחינת זעיר
 15 אנפין'. ואדרבה, שיהיה
 16 "אשת חיל עטרת בעלה"
 17 והמלכות תהיה זו שתשפיע בזעיר
 18 אנפין'.
 19 ובה יובן גם-כן טעם שנוי
 20 הלשון בכרכות נשואין.
 21 שבתחלה נאמר בנוסח השבע
 22 ברכות' "משמח חתן וכלה",
 23 ואחר-כך בכרכה הבאה נאמר
 24 "משמח חתן עם הכלה", כי
 25 "משמח חתן וכלה" הינו
 26 שהשמחה היא ב"חתן",
 27 וה"חתן" משפיע את
 28 השמחה ב"כלה" והוא אופן
 29 ההשפעה הרגיל מהחתן המשפיע זעיר

1 שזוהו על-דרך שמיצינו⁷¹ ברבי עקיבא, שזלגו
 2 עיניו דמעות פאשר שמע הסודות מרבו רבי
 3 אליעזר, שדמעות אלו הן דמעות של שמחה⁷²
 4 מצד עצם הגלוי של הסודות הגדולים שלא היה
 5 יכול להכיל כו'. אמנם, כל זה הוא ההשפעה
 6 מבחינת זעיר אנפין' לבחינת המלכות, ואחר-
 7 כך מסים "עד דוד הגדיל"⁷⁰, שהוא ההגדלה
 8 בספירת המלכות שלא תצטרך לקבל השפעה
 9 מבחינת זעיר אנפין'. ואדרבה, שיהיה "אשת
 10 חיל עטרת בעלה". ובה יובן גם-כן טעם שנוי
 11 הלשון בכרכות נשואין, שבתחלה נאמר
 12 "משמח חתן וכלה", ואחר-כך נאמר "משמח
 13 חתן עם הכלה", כי "משמח חתן וכלה" הינו
 14 שהשמחה היא ב"חתן", וה"חתן" משפיע את
 15 השמחה ב"כלה". אבל "משמח חתן עם הכלה"
 16 הינו שהכלה עצמה תהיה שמחה. והענין בזה⁷³, שמה שנאמר "משמח חתן
 17 עם הכלה" קאי אלעתיד-לבא (שזוהו שאומרים בכרכה זו "קול חתן וקול
 18 כלה", שגם הכלה עצמה יהיה לה קול), שאז לא תצטרך ה"כלה" (בחינת
 19 המלכות) לקבל השפעה מה"חתן" (בחינת זעיר-אנפין), ולכן אומרים
 20 "משמח חתן עם הכלה", שהכלה עצמה תהיה שמחה. ויתרה מזו, שעל-ידי
 21 הכלה הוא משמח את החתן, כי יהיה "אשת חיל עטרת בעלה".

(71) מהנ"ע בזח"א צח, ב. 72) ראה גם תו"א וישלח כו, א. לקו"ת תצא לו, ד. 73) ראה תו"א ס"פ ויגש.

המשך ביאור למס' עירובין ליום ראשון עמ' א

1 הגמרא מקשה על רבא מהסיפא. מקשה הגמרא: [אמר ליה אבין
 2 לרבא], כמאי אוקימתא למתניתין - באיזה אופן העמדת את
 3 משנתנו, בכותל משופע והספר נח על שיפועו, אימא - אמור את
 4 הסיפא של המשנה, רבי יהודה אומר, אפילו אם אינו מסולק
 5 [מרוחק] הספר מן הארץ אלא מלא החוט, כל שלא נח על קרקע
 6 רשות הרבים, גוללו אצלו לראש הגג, אבל אם הוא נח על הקרקע

7 אסור להחזירו אליו. ואם מדובר בכותל משופע, קשה מדוע
 8 כשלא נח על הקרקע מתיר רבי יהודה להחזירו אליו, והא נח ליה
 9 - והרי הספר נח על שיפוע הכותל, שנחשב רשות הרבים. מתרצת
 10 הגמרא: חסורי מיחפרא - יש ללמוד את המשנה כאילו היא
 11 חסירה, והכי קתני - וכך יש לשנות בה, כמה דברים אמורים
 12 שאסור לגוללו אצלו, בכותל משופע והספר נח על שיפועו, אבל